

veileder

M-1633 | 2020

Retningslinjer for regulering av fiske etter anadrome laksefisk fra 2021

Veileder til utarbeiding av bestemmelser om fisket

Innhold	
1. Innledning	2
2. Politiske føringer og rettslig grunnlag.....	2
2.1 Politiske føringer	2
2.2 Folkerettslige avtaler.....	3
2.3 Rettslig grunnlag for fiskereguleringene	4
2.4 Tilfredsstillende organisering	6
2.5 Fangstrapportering.....	7
3. Prinsipper for forvaltningen	7
3.1 Gytebestandsmål og forvaltningsmål.....	7
3.2 Forvaltningsregioner	8
3.3 Kvalitetsnormen for ville bestander av atlantisk laks.....	8
3.4 Beskyttelse av de svakeste bestandene	9
4. Beslutningsprosess hovedregulering	10
5. Om kunnskapsgrunnlaget.....	11
5.1 Vitenskapelig kunnskap.....	11
5.1.1 Vitenskapelig råd for lakseforvaltning.....	11
5.1.2 Laks.....	11
5.1.2.1 Innsiget.....	11
5.1.2.2 Bestandsstatus	12
5.1.2.3 Oppnåelse av gytebestandsmål og forvaltningsmål	13
5.1.2.4 Rapportert fangst.....	14
5.1.3 Sjørørret	15
5.1.4 Sjørøye	15
5.2 Lokal og tradisjonell kunnskap	16
6. Retningslinjer	17
6.1 Bestandsvise beskatningsråd	17
6.2 Områder med vassdrag infisert med <i>Gyrodactylus salaris</i>	18
6.3 Fiskebestemmelser i elv.....	18
6.3.1 Fisketid	18
6.3.2 Kvotestemmelser	18
6.3.3 Midtsesongevaluering med forhåndsavtalte tiltak	19
6.3.4 Sjørørret og sjørøye.....	20
6.3.5 Regulering ved mangelfullt kunnskapsgrunnlag	20
6.4 Fiskebestemmelser i sjø.....	20
6.4.1 Sjørørret og sjørøye.....	21
6.4.2 Fiske etter rømt oppdrettsfisk (utvidet sesong)	21
7. Endringer i fiskebestemmelser utenom hovedregulering	21
7.1 Nødvendige endringer av forskrift	22
7.2 Tiltak i sesong ved avvikende lavt innsig av laks	23
8. Vedlegg	24
8.1 Ny hovedrevisjon av fiskereguleringene - føringer fra departementet	24
8.2 Framdriftsplan.....	27
8.3 Hjelpetabell for å fremme forslag til nye fiskebestemmelser i vassdrag	28
8.4 Forvaltningsregioner	29
9. Relevant litteratur	46

1. Innledning

Høsten 2019 satte Miljødirektoratet i gang arbeidet med hovedrevisjon av reguleringene for fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag og sjø, med sikte på å fastsette nye forskrifter fra fiskesesongen 2021. Gjennom fiskereguleringene gir Miljødirektoratet nærmere bestemmelser om fisketider, hvor det skal åpnes for fiske samt fangstkvantum i elv og sjø, innenfor rammene fastsatt av Klima- og miljødepartementet i forskrift 20. juni 2003 nr. 736 om åpning for fiske etter anadrome laksefisk.

Reguleringsarbeidet omfatter fisket etter anadrome laksefisk i både ferskvann og saltvann. Fisket i Tanavassdraget, Neidenvassdraget, Grense-Jakobselv, Pasvikelva samt Svinesund, Iddefjorden og Enningdalselva forvaltes i samsvar med bilaterale avtaler, og er ikke omfattet av dette reguleringsarbeidet. Ettersom reguleringsarbeidet er ressurskrevende, legges det opp til hovedrevisjoner hvert 4.-5. år. I perioden mellom hovedrevisjonene åpnes det kun for helt nødvendige endringer av fiskebestemmelsene samt ekstraordinære reguleringstiltak ved avvikende lavt innsig av laks.

I dette dokumentet gis det en framstilling av de overordene målsettingene og rammene for reguleringer av fisket etter anadrome laksefisk. Innholdet i dokumentet skal brukes av lokal forvaltning, Fylkesmannen og Miljødirektoratet ved utarbeiding av fiskebestemmelsene.

Det legges opp til at nye forskrifter fastsettes i desember 2020, i god tid før fiskesesongen 2021 starter.

Relevant informasjon om reguleringsarbeidet finnes på Miljødirektoratets hjemmeside: <http://tema.miljodirektoratet.no/no/Tema/Arter-og-naturtyper/Villaksportalen/Fiskeregler-og-reguleringer/Reguleringer-for-anadrom-laksefisk-2021/>

2. Politiske føringer og rettslig grunnlag

2.1 Politiske føringer

Norsk villaksforvaltning bygger på internasjonale forvaltningsprinsipper utarbeidet av den nordatlantiske laksevernorganisasjonen (NASCO) og på St.prp.nr. 32 (2006-2007) om vern av villaksen mv. Målet er å bevare og gjenoppbygge laksebestander av en størrelse og sammensetning som sikrer mangfold innen arten og utnytter dens produksjonsmuligheter, jf. Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet. Laksens leveområder skal dessuten forvaltes slik at naturens mangfold og produktivitet bevares, og trusselfaktorer skal identifiseres og fjernes. Innenfor disse rammene skal lakseressursene forvaltes til størst mulig nytte for samfunnet, rettighetshavere og fritidsfiskere, jf. St.prp.nr. 32 (2006-2007).

Målet med fiskereguleringene er, ifølge St.prp.nr. 32 (2006-2007), å komme fram til et reguleringsregime som er godt tilpasset situasjonen for villaksen, samtidig som de samlede

konsekvensene for villaksinteressene blir akseptable. I tråd med disse føringene skal reguleringene av laksefisket være begrunnet med bestandsmessige hensyn. Det vil si at reguleringene skal sikre en biologisk forsvarlig forvaltning av laksebestandene. Det pekes videre på at oppnåelse av gytebestandsmål må legges til grunn for reguleringene i laksefisket, noe som i praksis kan innebære en reduksjon i fisket, eller fiskeforbud, inntil gytebestandsmålene nås.

Av St.prp.nr. 32 (2006-2007) går det frem at reguleringene av fisket på bestander som inngår i ordningen med nasjonale laksevassdrag og -fjorder skal følge de generelle prinsippene for regulering av fiske. Det understrekes imidlertid at det likevel må påregnes strengere reguleringer for fiske som berører truede, sårbare eller reduserte laksebestander som inngår i ordningen.

I forbindelse med revisjonen av fiskebestemmelsene fra 2021 har Miljødirektoratet mottatt nye føringer for regulering av fiske med faststående redskap i sjø, jf. vedlagte brev fra Klima- og miljødepartementet datert 17. desember 2019. Der framgår det at føre var-prinsippet skal tillegges betydelig vekt og at det i reguleringene skal tas spesielt hensyn til de svakeste bestandene. Direktoratet er videre bedt om å vurdere å ikke åpne for fiske i ytre fjordområder og eventuelt kyststrøk der laks fra bestander under reetablering inngår i fangstene, slik at reetableringen av laksebestandene kan skje så raskt som mulig. Dette skal vare fram til bestandene har et høstbart overskudd.

2.2 Folkerettslige avtaler

Folkerettslige forpliktelser Norge har påtatt seg må etterleves i arbeidet med fiskereguleringene.

Havrettskonvensjonen artikkel 66 (4) inneholder en plikt for statene til å samarbeide om forvaltningen av bestander av anadrom laksefisk som oppholder seg innenfor yttergrensene av den økonomiske sone til en annen stat enn opprinnelsesstaten: *"Når anadrome bestander vandrer inn i eller gjennom farvann innenfor yttergrensen for den eksklusive økonomiske sone tilhørende en annen stat enn opprinnelsesstaten, skal denne stat samarbeide med opprinnelsesstaten om bevaring og forvaltning av disse bestander."* Iht. artikkel 66 (5) skal disse statene treffe tiltak for å gjennomføre bestemmelsene i artikkel 66, når det er hensiktsmessig gjennom regionale organisasjoner.

Norge er medlem av den nordatlantiske laksevernorganisasjonen (NASCO), som er etablert under den nordatlantiske laksevernkonvensjonen. NASCO-konvensjonens formål er å verne, restaurere og styrke laksebestandene i Nord-Atlanteren, og å bidra til en rasjonell forvaltning av arten. Konvensjonen fastsetter et forbud mot laksefiske på det åpne hav og i områder utenfor statenes territorialfarvann, dvs. utenfor 12 nautiske mil fra grunnlinjene. Dette forbudet er gjennomført i norsk rett gjennom forskrift 20. juni 2003 nr. 736 om åpning for fiske etter anadrome laksefisk § 6, som innfører et forbud mot fiske etter laks i området utenfor norsk territorialfarvann.

NASCO-konvensjonen artikkel 8 b) fastslår at den nordøstatlantiske kommisjonen kan foreslå reguleringstiltak innenfor et medlems fiskerijurisdiksjon for fiske etter laks som har opprinnelse i et annet medlemsland.

NASCO har vedtatt en rekke resolusjoner, avtaler og retningslinjer av betydning for nasjonal forvaltning av laks, bl.a. retningslinjer for forvaltning av laksefiskerier¹ og avtale om føre var-tilnærmingen i lakseforvaltningen².

Gjennom NASCO-medlemskapet, har Stortinget gitt sin tilslutning til at reguleringene i laksefisket skal baseres på de vitenskapelige rådene fra det internasjonale havforskningsrådet (ICES), som gir råd om beskatning og fiskeregulering for laksebestandene rundt det nordlige Atlanterhavet på oppdrag fra NASCO. Videre at forvaltningen skal bygge på moderne forvaltningsprinsipper, herunder den føre var-tilnærmingen som NASCO har utviklet for disse fiskeriene, hvor gytebestandsmål er innført som et nøkkelement i reguleringen. Dette innebærer at i reguleringen av fiske skal gytebestanden vurderes opp mot gytebestandsmålet for hver enkelt bestand. Videre at laksefisket bør baseres på de bestandene som utnytter sin produksjonskapasitet fullt ut, og at fiske på øvrige bestander bør begrenses i størst mulig grad. I tillegg skal det legges vekt på sosiale og økonomiske forhold og avklare ulike brukergrupper og identifisere interessentene i fisket. NASCOs medlemmer har forpliktet seg til å utarbeide nasjonale planer for å følge opp NASCOs vedtak, og å rapportere om status for oppfølging av planene.

Norge har ratifisert FNs konvensjon om urfolk og stammefolk i selvstendige stater (ILO-konvensjon nr. 169). Konvensjonens artikkel 15 fastslår at vedkommende folks rett til naturressurser i deres landområder skal sikres spesielt, og at slike rettigheter omfatter disse folks rett til å delta i bruk, styring og bevaring av disse ressursene. Artikkel nr. 23 sier at håndverk, bygde- og lokalbasert virksomhet, naturalhusholdning og tradisjonell virksomhet for vedkommende folk, som jakt, fiske, fangst og sanking skal anerkjennes som viktige faktorer for å opprettholde deres kultur, økonomiske selvbergning og utvikling. Når det er aktuelt, skal regjeringene sikre at slik virksomhet blir styrket og fremmet, med deltakelse av disse folk. Det vises også til internasjonal konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27.

2.3 Rettslig grunnlag for fiskereguleringene

Forvaltningsprinsippet i naturmangfoldloven (nml.) § 15 fastslår at høsting og annet uttak av naturlig viltlevende dyr skal følge av lov eller vedtak med hjemmel i lov. Etter nml. § 16 kan vedtak om høsting av lakse- og innlandsfisk treffes med hjemmel i lakse- og innlandsfiskloven. I lakse- og innlandsfiskloven § 33 gis det hjemmel for å åpne for fiske etter anadrome laksefisk. Vedtak om å tillate høsting av anadrome laksefisk etter lakse- og innlandsfiskloven § 33 fattes i samsvar med nml. og lakse- og innlandsfisklovens formål, som bl.a. er sikre at naturlige bestander av anadrome laksefisk forvaltes slik at naturens mangfold og produktivitet bevares. Innenfor disse rammer skal loven gi grunnlag for utvikling av bestandene med sikte på økt avkastning, til beste for rettighetshavere og fritidsfiskere.

At vedtak skal fattes i samsvar med lakse- og innlandsfisklovens formål, betyr at "*fiske bare kan tillates når det er forsvarlig ut fra den brede samfunnsmessige vurdering som ligger til*

¹ [NASCO \(2009\). NASCO Guidelines for the Management of Salmon Fisheries](#)

² [CNL\(98\)46 Agreement on Adoption of a Precautionary Approach](#)

grunn for lovens formål", jf. Ot. prp. nr. 29 (1991-92) Om lov om laksefisk og innlandsfisk mv., side 60.

I arbeidet med fiskereguleringene tas det sikte på å bidra til å nå forvaltningsmålet for arter i nml. § 5, som er *"at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av."*

Høsting av anadrome laksefisk kan bare tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd, jf. nml. § 16 tredje ledd. Nml. § 16 fjerde ledd angir tilleggshensyn som det skal legges vekt på ved avgjørelsen om å tillate høsting (bl.a. artens funksjon i økosystemet og den virkning høstingen kan ha på det biologiske mangfold for øvrig, artens betydning for næring eller rekreasjon, høstingstradisjon i vedkommende område.)

Forskrift 20. juni 2003 nr. 736 om åpning for fiske etter anadrome laksefisk (forskriften) § 1 åpner for fiske etter anadrome laksefisk i sjøen med stang, håndsnøre, laksedorg, oter, kilenot, krogarn og lakseverp, til de tider og på de steder som er fastsatt av Miljødirektoratet. Forskriften § 2 åpner for fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag med stang og håndsnøre, til de tider og i de vassdrag, eller deler av vassdrag, som er fastsatt av Miljødirektoratet. Miljødirektoratet kan også fastsette bestemmelser om fangstkvantum i sjø og vassdrag. I grensevassdragene gjelder de regler som er fastsatt i avtale med vedkommende stat. Forskriften § 4 fastslår at Miljødirektoratet, i vassdrag, deler av vassdrag eller i sjøområder med stort innslag av rømt oppdrettsfisk, kan tillate fiske med andre redskaper enn de som følger av forskriften. Videre kan Miljødirektoratet tillate fiske med andre redskaper dersom særlige forhold tilsier det.

Lakse- og innlandsfiskloven § 3 (vektlegging av samiske interesser) fastslår at dersom myndighetene vurderer å treffe vedtak i medhold av loven, skal det, innenfor rammene av hjemmelsgrunnlaget, legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunnlaget for samisk kultur.

Prinsippene i nml. §§ 8 til 12 er lagt til grunn som retningslinjer i arbeidet med fiskereguleringene, jf. naturmangfoldloven § 7.

Det følger av nml. § 8 at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal, så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. I tillegg til vitenskapelig kunnskap, skal det legges vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av, og samspill med, naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet. Utgangspunktet for fiskereguleringene er følgelig at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig.

Det følger av nml. § 9 (føre var-prinsippet) at "foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak". Denne handleplikten for myndighetene utløses ved risiko for "alvorlig eller irreversibel skade", som omfatter skaderisiko knyttet til bl.a. truet eller sårbar natur, og der skade vil gjøre det vesentlig vanskeligere å nå forvaltningsmålet for arter i nml. § 5. I arbeidet med fiskereguleringene innebærer dette at mangel på sikker kunnskap om bl.a. bestandsstatus og effekter av beskatningen/høstingen,

ikke skal brukes som begrunnelse for å unnlate eller utsette en beslutning om å begrense fisket, hvis fravær av et slikt tiltak medfører en reell fare for at små eller sårbare bestander blir overbeskattet.

En beslutning om å bruke føre var-prinsippet må være i samsvar med alminnelig forvaltningsrett, dvs. den alminnelige utredningsplikten gjelder, det skal ikke tas utenforliggende hensyn, og avgjørelsen skal ikke være vilkårlig, sterkt urimelig eller et utslag av urimelig forskjellsbehandling, jf. Ot. prp. nr. 52 (2008-2009), side 104.

Nml. § 16 tredje ledd inneholder et minstekrav for å kunne tillate høsting av anadrome laksefisk: Høsting av anadrome laksefisk kan bare tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd. Sett i sammenheng med forvaltningsmålet for arter i nml. § 5, betyr det at en beslutning om å åpne for høsting av en bestand av anadrome laksefisk må bygge på, i hovedsak, vitenskapelig kunnskap som tilsier at den aktuelle bestanden produserer et høstingsverdig overskudd. Dette innebærer at høstingen skal være bærekraftig, noe som bl.a. betyr at bestanden skal kunne utvikle seg innenfor sikre biologiske rammer.

2.4 Tilfredsstillende organisering

I vassdrag med selvreproduserende bestander av anadrome laksefisk plikter fiskerettshaverne å gå sammen om felles forvaltning, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 25 andre ledd. Kravet gjelder i vassdrag som har et fastsatt gytebestandsmål på mer enn 100 kilo hunnfisk, jf. forskrift 25. juni 2013 nr. 761 om pliktig organisering og drift av vassdrag med anadrome laksefisk (forskriften) § 2 andre ledd. Fellesforvaltningen skal omfatte regulering av fisket, fiskeoppsyn, informasjon, smitteforebyggende tiltak, fangststatistikk og -rapportering, kultiveringstiltak og bestandsovervåking samt driftsplanlegging, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 25 andre ledd og § 25 a. Forskriften stiller nærmere krav til etablering og drift av forvaltningslag. Fiskerettshavere i elver omfattet av plikten skal, iht. forskriften § 11, ha etablert et forvaltningslag innen 25. juni 2015. Kravet om felles forvaltning innebærer at det må opprettes ett forvaltningslag som omfatter alle fiskerettshavere knyttet til anadrom strekning av elva, etter en nærmere definert prosess. Dette sikrer at alle rettighetshavere bidrar til fellesforvaltningen, og innebærer at de blir forpliktet til å følge bestemmelser fastsatt av de organer som etableres gjennom fellesforvaltningen.

Kravet om pliktig organisering gjelder ikke vassdrag med gytebestandsmål på under 100 kilo. Disse vassdragene kan likevel bli vurdert til å være tilfredsstillende organisert når det finnes ett aktivt organ eller lag som tar beslutninger som er bindende for hele vassdraget, eller de deler av vassdraget som anses nødvendig for å få til en god og forsvarlig forvaltning. I tillegg skal det være etablert et godt forvaltningsopplegg for den anadrome strekningen av vassdraget. Dette innebærer en akseptabel løsning for fangstrapportering, oppsyn med fisket og helst også et opplegg for vurdering av bestandsutviklingen.

At det er etablert et organ som omfatter alle fiskerettshavere på anadrom strekning er en forutsetning for å overføre oppgaver og myndighet til den lokale forvaltningen. I reguleringssammenheng innebærer dette at lokalforvaltningen selv kan foreslå fisketid og andre reguleringstiltak i vassdraget, og at forslagene skal legges til grunn for endelig vedtak

såfremt de ikke er i strid med retningslinjene for fiskereguleringene. Uten tilfredsstillende organisering vil vassdrag kunne bli stengt for fiske fra 2021.

2.5 Fangstrappertering

Alle som fisker anadrome laksefisk plikter å sende skriftlig oppgave over fangsten til bruk for den offentlige statistikk, jf. lov om laksefisk og innlandsfisk m.v. § 44. Det nærmere innholdet i rapporteringsplikten er fastsatt i forskrift 25. februar 2003 nr. 256 om oppgaveplikt og om redskaper som er tillatt benyttet ved fiske etter anadrome laksefisk.

Ved fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag, påligger rapporteringsplikten rettighetshaveren. Fiskeren plikter, på sin side, å gi oppgave over fangsten til rettighetshaveren. Rettighetshaverne, i form av fellesforvaltningen eller elveeierlaget, skal, uoppfordret innen to uker etter siste fiskedag, sende oppgave over fangsten i vassdraget til Fylkesmannen. Vassdrag som unnlater å rapportere fangst, skal som hovedregel ikke åpnes for fiske, jf. forskrift om redskaper mv. ved laksefiske § 1.

Ved fiske etter anadrom laksefisk i sjøen, påligger rapporteringsplikten fiskeren. Fiskere som har registrert seg for deltagelse i fiske med faststående redskap mottar fangst dagbok fra Fylkesmannen. Denne skal fylles ut for hver fangst dag, med oppgave over bl.a. antall fisk og fangstens vekt. Innen to uker etter avsluttet fiskesesong, sender fiskeren fangst dagboka til Statistisk sentralbyrå. Registrering av redskap, jf. lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk mv. § 43, skal som hovedregel nektes når fangst oppgave for foregående år ikke er innsendt.

Den som fisker anadrome laksefisk med stang eller håndsnøre i sjø, kan levere fangst rapport på følgende nettside: <https://stangfiskesjo.miljodirektoratet.no/>

3. Prinsipper for forvaltningen

3.1 Gytebestandsmål og forvaltningsmål

Den overordnede målsettingen for reguleringene av anadrom laksefisk er at fisket skal være tilpasset tilstanden for den enkelte laksebestand, slik at fisken kan høstes innenfor sikre biologiske rammer. Reguleringene i både elv og sjø skal derfor utformes slik at det så langt mulig tas hensyn til den enkelte bestand, jf. St. prp. nr. 32 (2006-2007). Gytebestandsmål for enkeltbestander er et nøkkelement i en slik forvaltning. Etter forslag fra Norsk institutt for naturforskning (NINA) har det blitt fastsatt gytebestandsmål for 439 laksebestander.

Gytebestandsmålet forteller oss hvor mye rogn (omregnet til gytefisk) det bør være igjen etter fisket for at vassdraget skal produsere flest mulig lakseunger, og dermed legge grunnlag for en levedyktig bestand på lang sikt. Normalt høstbart overskudd er den høstingen bestanden skal kunne tåle på bakgrunn av naturlig sjøoverlevelse, samtidig som bestanden når gytebestandsmålet. Disse to parameterne utgjør sammen delnorm bestandsstatus i kvalitetsnormen for ville bestander av atlantisk laks. Forvaltningsmålet for en bestand er

nådd når det i gjennomsnitt for de fire siste årene er minst 75 % sannsynlighet for at gytebestandsmålet er oppnådd.

3.2 Forvaltningsregioner

Som en tilnærming til en bestandsrettet og mer differensiert forvaltning, blant annet med tanke på reguleringene i sjø, er landet delt i forvaltningsregioner.

En viktig premis for regioninndelingen er kunnskap fra merkeforsøk på kilenotstasjoner langs kysten. Studiene viste at laks som fanges i ytre kyststrøk normalt tilhører mange bestander fra flere regioner, mens laks fanget i fjordstrøkene i langt større grad tilhører bestander fra elver inne i fjorden. Kysten er derfor delt inn i ytre kyststrekninger og fjordregioner. Grensen mellom ytre og indre region er fastsatt på bakgrunn av merkeforsøkene og erfaringsbasert lokalkunnskap.

Detaljerte tabeller og kart finnes i vedlegg. Miljødirektoratet har presisert enkelte avgrensninger, sammenlignet med tidligere formuleringer, der det har vært nødvendig.

3.3 Kvalitetsnormen for ville bestander av atlantisk laks

Kvalitetsnormen for ville bestander av atlantisk laks (villaksnormen) ble fastsatt ved kgl.res. 20. september 2013, med hjemmel i naturmangfoldloven § 13. Formålet er å bidra til at bestander av laks "ivaretas og gjenoppbygges til en størrelse og sammensetning som sikrer mangfold innenfor arten og utnytter laksens produksjons- og høstingsmuligheter", jf. artikkel 1. Villaksnormen er retningsgivende for myndighetenes forvaltning, og skal gi et best mulig grunnlag for forvaltningen av laksebestandene og faktorene som påvirker bestandene av laks, jf. artikkel 1.

Villaksnormen fastsetter grenseverdier for kvaliteten til laksebestander basert på gytebestandsmål, høstingspotensial og genetisk integritet, og målet er at minimum god kvalitet for den enkelte bestand opprettholdes eller nås snarest mulig. Per desember 2019 er 176 laksebestander vurdert og klassifisert etter villaksnormen. Av 176 klassifiserte bestander er det bare 20 % som når kvalitetsnormens krav om minst god kvalitet, og 43 % har svært dårlig kvalitet.³

Vassdrag som har store innslag av rømt oppdrettslaks i gytebestanden vil være utsatt for genetisk innkrysning dersom forholdene ligger til rette for det. Et midlertidig tiltak mot påvirkning av rømt oppdrettslaks kan være å redusere beskatningen ut over det gytebestandsmålet skulle tilsi. Dette vil eventuelt bli vurdert av direktoratet i det enkelte tilfellet.

³ [Status for norske laksebestander 2019. Rapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr. 12](#)

Klassifiseringen etter kvalitetsnormen er gjort for perioden 2010-2014, mens gjeldende fiskebestemmelser ble fastsatt i 2016. Delnorm gytebestandsmål og høstingspotensiale er derfor hensyntatt i gjeldende fiskeregler.

3.4 Beskyttelse av de svakeste bestandene

Med fiske på blandede bestander menes et fiske som beskatter anadrome laksefisk fra to eller flere identifiserbare bestander. Svært mye av fisket etter anadrome laksefisk i sjø i Norge foregår på blandede bestander.

Gjennom NASCOs retningslinjer for forvaltning av laksefiskerier har partene blitt enig om at man skal ha som mål å beskytte de svakeste bestandene som inngår i et fiske. Fordi dette bare kan oppnås ved å redusere fisket på blandede bestander, har fisket med faststående redskap i sjø blitt redusert og endatil faset ut i enkelte områder de seneste årene. I tillegg er beskatningstrykket senket i vassdrag med klart atskilte bestander med ulik status. Rådet fra ICES går ut på at en bare skal tillate fiske på blandede bestander, for eksempel et sjølaksefiske, der alle bestander som inngår i fangsten er tallrike nok til at de kan utnytte produksjonskapasiteten i sitt vassdrag. Fiske på blandede bestander er spesielt vanskelig å forvalte fordi fisket ikke kan rettes mot de bestander som er ved full reproduktiv kapasitet. Beskatningsrådene fra ICES, som er utarbeidet primært med sikte på regulering av fisket etter laks ved Færøyene og ved Grønland, baseres på vurderinger av tilstanden til bestandskomplekser fra store geografiske områder (for eksempel Nord-Europa). Bestandsvurderingene og beskatningsrådene har imidlertid også relevans for regulering av fisket i territorialfarvann og på mer lokalt nivå.

Fiske på blandede bestander i sjøen har gjennom de siste par tiår fått et stadig mindre omfang i Nord-Atlanteren, og det gjenværende fisket står bare for en liten andel av totalfangsten. I land som Island, Canada, England og Wales, Skottland og Irland, som tidligere har hatt et til dels omfattende fiske med faststående redskap i sjø, har dette fisket enten blitt avviklet, eller blitt svært begrenset.

NASCO-konvensjonen omfatter bla bestemmelser om fiskerier som fanger fisk med opprinnelse fra andre land. Færøyene og Grønland, som avstår fra å fiske laks med opprinnelse fra andre land, blant annet fordi fisk fra svake bestander inngår i fangstene, forventer at også land med svake bestander gir disse maksimal beskyttelse innenfor sine territorialområder. Norske bestander bidro til ca. 40 % av fangstene ved Færøyene.

Data som er akkumulert gjennom Kolarctic-Salmon-undersøkelsene, har gitt forvaltningen anledning å regulere fisket mer målrettet, slik at fisketidene kan differensieres mellom de ulike forvaltningsregionene ut fra tilstanden til bestandene. De samme undersøkelsene viste at den norske beskatningen av laks med opprinnelse i russiske elver var på omkring 15 tonn, som er mindre enn tidligere antatt. Laks med opprinnelse i vassdrag på den svenske vestkysten inngår sannsynligvis til en viss grad i fangstene lengst sør i landet.

I Norge har fisket på blandede bestander blitt redusert gjennom ulike tiltak. De viktigste endringene skjedde i forbindelse med drivgarnsforbudet i 1989, fiskereguleringene i 1997 og reguleringene fra og med 2008. De nye føringene for reguleringene fra Klima- og miljødepartementet innebærer en ytterligere reduksjon av fisket på blandede bestander.

4. Beslutningsprosess hovedregulering

Hovedreguleringen av fiskebestemmelsene involverer en rekke lokale, regionale og nasjonale aktører, herunder aktører som ivaretar samiske interesser, samt Russland. De viktigste trinnene i prosessen med revisjon av fiskebestemmelsene, med ikrafttreden 2021, er som følger:

1. Retningslinjer sendes til Sametinget (for behandling i Sametingsrådet) og Russland.
2. VRL rapporterer råd om beskatning for fiske i vassdrag.
3. Framdriftsplan og Miljødirektoratets forslag til retningslinjer sendes berørte interesser.
4. Møte om retningslinjene med berørte aktører nasjonalt.
5. Reviderte retningslinjer ferdig.
6. Lokale og regionale prosesser (fylkesmennene).
7. Fylkesmannens forslag til reguleringer av fiske i vassdrag foreligger på fastsatt skjema.
8. VRL rapporterer grunnlaget for regulering av fisket i sjø.
9. Miljødirektoratet utarbeider forslag til reguleringer av fiske i elv og sjø.
10. Sametinget gis anledning til å gi innspill på utkast til høringsforslag.
11. Miljødirektoratets forslag til regulering sendes på høring vedlagt Sametingets merknader. Høringsfrist: tre måneder.
12. Møte med berørte aktører - gjennomgang av direktoratets forslag og av høringsinnspillene.
13. Miljødirektoratets forslag til regulering sjø og elv oversendes KLD.
14. Hvis endringer i Nord-Troms og Finnmark: Konsultasjon med Sametinget om innstilling til regulering.
15. Vedtak fattes.

For mer detaljert framdriftsplan se [vedlegg 8.2.](#)

I vassdrag med tilfredsstillende lokal organisering (se [kap. 2.4](#)) skal forslag til fiskeregler for vassdraget utarbeides lokalt, dersom det er vilje til dette. Fylkesmannens rolle er å veilede den lokale forvaltningen i utfylling av skjema for innspill og påse at bestemmelsene er i tråd med retningslinjene. Dersom Fylkesmannen mener at det lokale forslaget er i strid med retningslinjene for regulering av fisket, skal dette begrunnes i oversendingen av skjema til Miljødirektoratet.

Ved utarbeidelse av forslag til fiskeregler i vassdrag med [tilfredsstillende organisering](#), skal kommunen og viktige brukerinteresser, slik som sportsfiskeinteressene, også gis anledning til å gi innspill. Det er imidlertid rettighetshaverne som fatter endelig beslutning om forslaget.

Myndighetenes konsultasjonsplikt med Sametinget er regulert av avtalen om "Prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget" av 11. mai 2005, jf. ILO-konvensjon 169 artikkel 6, FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter, artikkel 27 og Urfolkserklæringens artikkel 18 og 3.

Den 20.9.2015 undertegnet Det russiske føderale fiskeribyrået og Klima- og miljødepartementet et omforent memorandum om forvaltning, overvåkning og forskning

knyttet til vill atlantisk laks i Finnmark og Murmanskregionen. For å bidra til dette, er det opprettet en russisk - norsk arbeidsgruppe, som bl.a. skal konsultere og gi råd om bevaringstiltak og fiskereguleringer av betydning for begge land. Arbeidsgruppen ble i møte 5.-6. mars 2019 enige om at følgende sendes til Det russiske føderale fiskeribyrå for kommentarer:

- Utkast til retningslinjer for regulering av fisket etter anadrome laksefisk.
- Høringsforslag til nye fiskebestemmelser
- Miljødirektoratets endelige forslag til nye fiskebestemmelser

5. Om kunnskapsgrunnlaget

Det sentrale kunnskapsgrunnlaget for reguleringen av fiske etter laks er beskatningsråd og statusrapporter for norske laksebestander fra VRL (se nedenfor). I tillegg benyttes fangststatistikk og kunnskap som er innhentet gjennom lokale fiskeundersøkelser. Kunnskap om bestandstilstand og påvirkningsfaktorer vurderes generelt til å være god når det gjelder laks, jf. nml. §§ 8 og 10. Kunnskapen om sjørret- og sjørøyebestandene er langt dårligere, både hva gjelder vitenskapelige kunnskap og fangstrapportering. Der kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt, og det er usikkert om høstingen er faglig forsvarlig, skal man, på bakgrunn av føre var-prinsippet, være varsom med å tillate høsting.

5.1 Vitenskapelig kunnskap

5.1.1 Vitenskapelig råd for lakseforvaltning

Til grunn for Miljødirektorats fiskereguleringer ligger anbefalinger fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL), som er et uavhengig råd opprettet av Miljødirektoratet i 2009. Rådets hovedoppgaver er å beskrive bestandsstatus for laks, herunder beregne gytebestandsmål- og forvaltningsmåloppnåelse, vurdere trusselnivå og å gi råd om beskatning. Medlemmene i rådet er personlig oppnevnt og representerer dermed ikke den institusjonen de er ansatt i. VRLs medlemmer oppnevnes for fire år av gangen. Rådets nåværende medlemmer er oppnevnt for perioden 2017-2020.

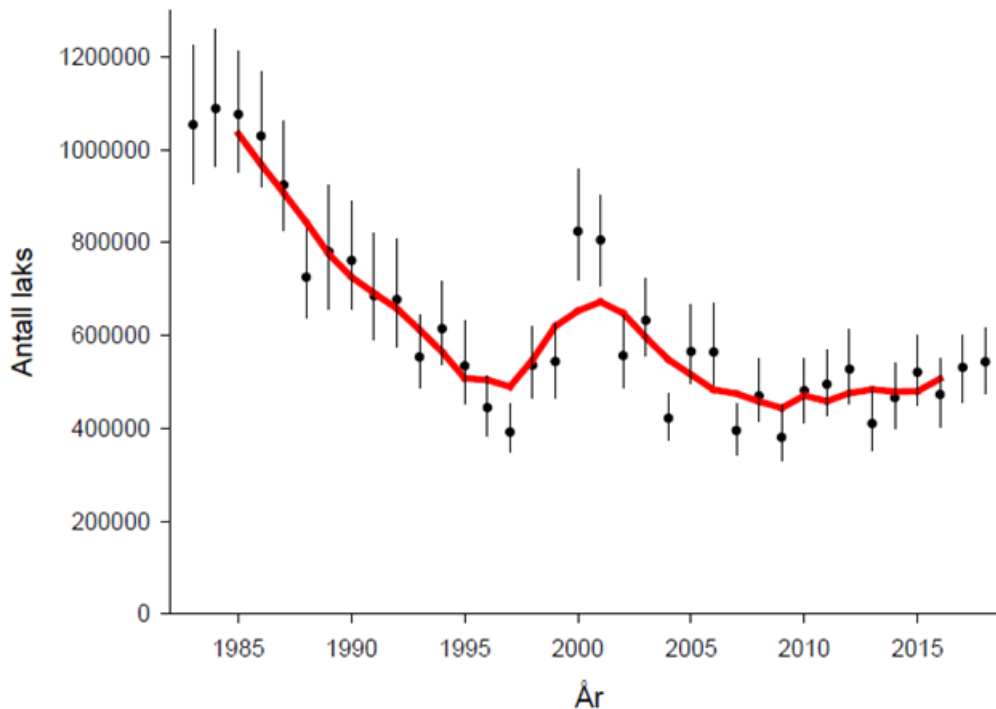
5.1.2 Laks

5.1.2.1 Innsiget

Utviklingen i estimert innsig av laks til landene Island, Russland, Finland, Norge og Sverige viser en generell nedgang fra 1970 til 2018, med spesielt dårlig innsig for ensjøvinterlaks (smålags). For samme periode har også totalinnsiget av laks til Storbritannia, Frankrike og Spania vært svært dårlig. Ifølge det internasjonale havforskningsrådet (ICES) er nedgangen i innsiget av laks til utbredelsesområdet i hovedsak trolig relatert til økt dødelighet av laks i havet.

Den langsiktige internasjonale trenden med redusert innsig av laks er også registrert i Norge. Ifølge VRL er innsiget av antall laks til kysten av Norge mer enn halvert i perioden fra 1983 til

2018. Den langsiktige negative utviklingen i innsiget reflekterer primært redusert innsig av smålaks (laks mindre enn 3 kg). Smålaks har normalt bestått av fisk som har vært ett år i sjøen (ensjøvinterlaks), men etter 2007 har en større andel av smålaksen vært fisk som har vært lengre i sjøen enn ett år. Dette innebærer at innsiget av ensjøvinterlaks i årene 2006-2016 har vært lavere enn det analysene av smålaksinnsiget antyder. I 2017 og 2018 var andelen tosjøvinterlaks blant smålaksen på nivå med perioden før 2006. I perioden fra 1983 frem til 2018 var det ingen signifikant endring i innsig av mellomlaks (3-7 kg) og storlaks (større enn 7 kg) for landet sett under ett, men beregningene viser betydelige regionale variasjoner⁴.

Figur 1 Beregnet innsig av alle størrelsesgrupper av laks til kysten av Norge i perioden 1983-2018. Punktene angir medianverdiene, mens de lodrette strekene angir usikkerhetsintervallet. Den røde linjen er trendlinjen for tidsserien. Kilde: VRL.

5.1.2.2 Bestandsstatus

VRLs bestandsvise vurdering av oppnåelse av gytebestandsmål, samt estimatene av overbeskatning, tilsier at antall bestander rammet av overbeskatning har blitt kraftig redusert siden 2010, etter at effektive tiltak er gjennomført.

VRL vurderer og rangerer hvert år trussel- og påvirkningsfaktorene for ca. 200 norske laksebestander. Vurderingen gjøres gjennom et todimensjonalt system som kombinerer påvirkningen truslene har på bestandene i form av redusert produksjon og eventuelt tap av bestander, og risikoen for at truslene medfører ytterligere framtidig redusert produksjon og

⁴ [Status for norske laksebestander 2019. Rapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr. 12](#)

tap av bestander. Rådet har konkludert med at reduserte laksebestander skyldes både menneskelig aktivitet og lavere overlevelse i sjøen. Hvilke påvirkningsfaktorer som virker hvor varierer, men VRL vurderer at bestander i Midt-Norge og Vest-Norge er mest redusert, og at negative effekter av lakseoppdrett har bidratt til dette. For perioden 2010-2014 beregnet VRL et årlig tap i innsig av laks til Norge på grunn av lakselus på ca. 50 000 laks. En tilsvarende beregning for 2018 tilsier et samlet tap på ca. 11 000 laks. VRL mener at høy dødelighet på grunn av lakselus medfører at det kan bli vanskelig å opprettholde et bærekraftig fiske, særlig på bestander i indre fjordstrøk på Vestlandet.

Endringer i klima påvirker alle livsstadier av laksefisk både direkte og indirekte i ferskvanns- og sjøvannsfasen. VRL fremhever at den langsiktige utviklingen av laksebestandene, i takt med endret klima, i stor grad vil avhenge av bestandenes tilpasningsevne. Store og livskraftige bestander har langt bedre forutsetninger for å motstå og tilpasse seg klimaendringer enn svekkede og små bestander. I en situasjon med klimaendringer kan bestandene også bli mindre robuste mot annen negativ menneskeskapt påvirkning, herunder beskatning. Det er derfor avgjørende at bestandenes genetiske integritet og genetiske variasjon bevares slik at råmateriale for evolusjonær endring bevares.

Mer varierende vær, med både hyppigere flommer og mer tørke, gir mindre forutsigbarhet i hvor stor andel av de enkelte bestandene som beskattes. Ved fiske på blanda bestander kan dette gi en økt risiko for overbeskatning.

VRL har, på bestilling fra Miljødirektoratet, vurdert hvordan bruk av rettet fiske, kvoter og gjenutsetting kan påvirke graden av selektivt fiske og hvordan dette kan virke på bestandene og bestandsstruktur. VRL konkluderer analysen på følgende måte:

"(...) det er stor variasjon mellom vassdrag i hvilken grad og hvilken retning gjenutsetting bidrar til et selektivt fiske. For noen vassdrag kan kjønns- og størrelsesseleksjonen være så skjev at det kan være grunnlag for å anbefale endringer i beskatningsmønsteret. For de fleste vassdrag er imidlertid den positive effekten av reguleringer per i dag trolig større enn de mulige negative effektene av selektivt fiske som reguleringene medfører."

5.1.2.3 Oppnåelse av gytebestandsmål og forvaltningsmål

VRL vurderer årlig beskatningen og oppnåelse av gytebestandsmål og forvaltningsmål for ca. 200 laksebestander. Fangsten i disse vassdragene utgjør mer enn 95 % av den samlede rapporterte laksefangsten i norske vassdrag, og dekker 85 % av det samlede norske gytebestandsmålet. For de fleste vurderte bestandene beregnes sannsynlighet for at gytebestandsmålet nås og en prosentvis måloppnåelse (100 % måloppnåelse betyr at gytebestanden var like stor som eller større enn gytebestandsmålet, mens verdier lavere enn 100 % betyr at gytebestanden var mindre enn gytebestandsmålet).

I de omtrent 240 laksevassdragene som ikke blir vurdert av VRL, drives det enten ikke fiske, fangstene er svært lave, det fiskes uten å rapportere fangst, eller fiske og/eller rapportering er sporadisk. Fordi rapportert fangst, i noen tilfeller, er eneste kilde til bestandsinformasjon, innebærer dette ofte mangelfull kunnskap om fiskebestandene i slike vassdrag.

For hver bestand blir det vurdert om det har vært et høstbart overskudd. Forvaltningsmålet for perioden 2015-2018 var med gjeldende fiskeregulering nådd for 77 % (N=135) av bestandene, mens det var fare for at forvaltningsmålet ikke var nådd i 16 % (N=27) av

bestandene, sannsynlig at det ikke var nådd i 4 % (N=7) av bestandene, og langt fra nådd i 3 % (N=6) av bestandene. Tar vi hensyn til usikkerheten, både i gytebestandsmålene og i vurderingen av måloppnåelse, og ser på bestander hvor måloppnåelsen sannsynligvis eller sikkert var for dårlig, var beskatningen i perioden 2015-2018 for høy i knappe 8 % av bestandene. Det skal bemerkes at bestander som ikke når gytebestandsmålet automatisk betraktes som overbeskattet dersom det fiskes. Det kan for eksempel være overbeskatning i en bestand med ingen beskatning i vassdraget, dersom fisk fra bestanden beskattes i sjøfisket i fjorden eller langs kysten.

5.1.2.4 Rapportert fangst

Rapporterte laksefangster nådde en topp i 2001 etter en betydelig reduksjon fra tidlig 80-tall til midten av 90-tallet. Etter kortvarig oppsving i rapporterte fangster på begynnelsen av 2000-tallet har fangsten totalt i sjø og elv hatt en negativ trend se figuren nedenfor. Deler man denne perioden i to vil man se en nedgang i første del, mens man de siste ti årene har hatt stabilt historisk lavt nivå. Fra fisket med faststående redskap i sjø ble det rapportert færrest fisk i 2013, men det har økt noe siden da. I 2018 ble det for første gang siden 2004 rapportert at det ble fanget flere fisk i sjø enn i elvefisket.

I 2019 ble det i sjø og elvefisket totalt avlivet laks med samlet vekt på 510 tonn. Gjenutsatt fisk har vært rapportert siden 2009 og de siste fem årene har hver femte laks fanget i elvefisket blitt gjenutsatt.

Figur 2 Antall avlivet laks i sjø- og elvefisket i perioden 1993-2019. Fangstene er ikke korrigert for innslag av rømt oppdrettslaks. Figuren omfatter ikke fisk som er gjenutsatt. Kilde: SSB.

I takt med redusert innsig av laks har bruk av kvoter, rettet beskatning og gjenutsetting fått større anvendelse som forvaltnings- og bevaringstiltak. Antallet vassdrag i Norge med rapportert gjenutsatt laks er økende.

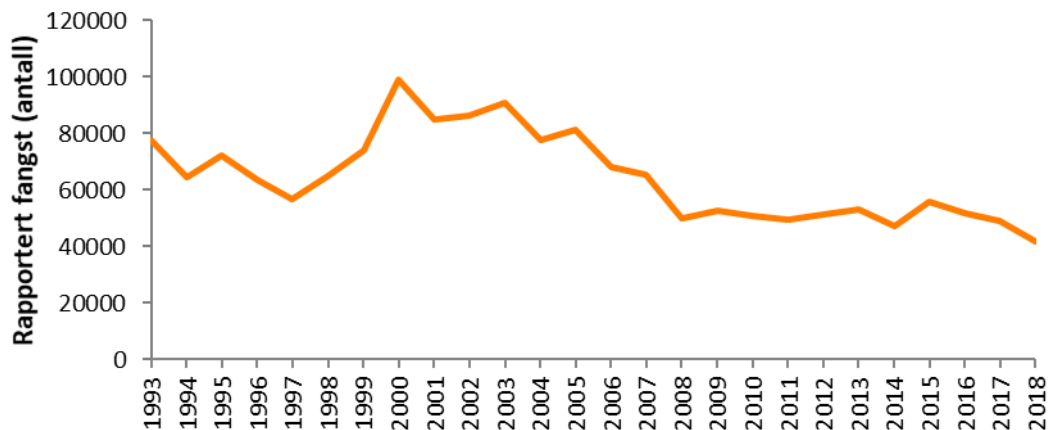
5.1.3 Sjørøret

VRL har i 2019 klassifisert tilstanden for 430 norske sjørøretbestander. Av de klassifiserte bestandene ble bare 20 % vurdert til å være i god eller svært god tilstand (85 bestander). Nesten halvparten av bestandene var i dårlig eller svært dårlig tilstand (208 bestander). De øvrige 137 bestandene var i moderat tilstand. Den klart største negative påvirkningen på sjørøreten var lakselus, som påvirket svært mange av de vurderte bestandene. Vannkraftregulering og landbruk hadde også en stor negativ effekt på mange bestander.

Sjørøretbestander på Vestlandet og i Midt-Norge har dårligst tilstand. Bestander øst for Rogaland og i Nordland, Troms og Finnmark er i bedre tilstand. Mange av bestandene i god eller svært god tilstand befinner seg i Nordland, Troms og Finnmark. I Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal har størst andel bestander i dårlig eller svært dårlig tilstand. Det er også en stor andel bestander i dårlig tilstand i Hordaland, Rogaland og Trøndelag.

Det er ikke fastsatt gytebestandsmål for bestander av sjørøret. Vurdering av gytebestanden er ofte svært vanskelig fordi en del fisk som vandrer opp fra sjøen om sommeren og høsten ikke skal gyte. Samtidig vil en del fisk som skal gyte oppholde seg i vassdraget hele året.

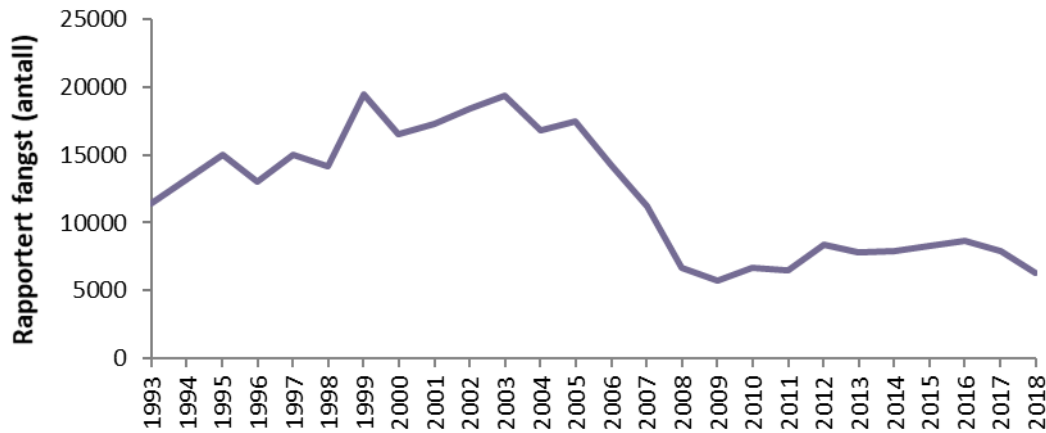
Kunnskapsgrunnlaget som legges til grunn for reguleringene bygger i stor grad på rapporterte fangstdata.

Figur 3 Rapportert fanget sjørøret i elvefisket i perioden 1993 til 2018. Kilde: SSB. For detaljert fangst se SSB statistikkbank eller Lakseregisteret

5.1.4 Sjørøye

Det er i dag ikke fastsatt gytebestandsmål for bestander av sjørøye. Utgangspunktet for fiskereguleringene skal uansett være en faglig vurdering av størrelse og utvikling i gytebestanden. Kunnskapsgrunnlaget bygger i stor grad på rapporterte fangstdata.

Figur 4 Rapportert fanget sjørøye i elvefisket i perioden 1993 til 2018. Kilde: SSB. For detaljert fangst se SSB statistikkbank eller Lakseregisteret

Det skilles mellom bestander som har tilgang på innsjøer å gyte i, og bestander i vassdrag uten innsjøer. I noen vassdrag med innsjøer er det imidlertid bare stasjonær røye som gyter, mens sjørøya bruker andre områder. I mange vassdrag ser det ut til at sjørøya er i nedgang. Bestandsstatus er likevel ofte usikker, og det er også usikkert om nedgangen kan skyldes overbeskatning (elv og/eller sjø) eller andre årsaker (blant annet klimaendring, lakselus og vassdragsregulering). Kartleggingen av bestandene er fremdeles ikke helt i mål, men VRL arbeider med en klassifisering.

5.2 Lokal og tradisjonell kunnskap

Lokal og tradisjonell kunnskap brukes i relativt stor utstrekning innenfor dagens forvaltning av laks. I arbeidet med fastsettelse av gytebestandsmålene ble informasjon om vandringshindre/laksens utbredelse i vassdragene og i noen tilfeller ulike strekninger egnethet innhentet fra lokale kontakter. I vurderingen av oppnåelse av gytebestandsmål samles det årlig informasjon om fiskeforhold gjennom lokale kontaktpersoner. I midtsesongevalueringene brukes lokalkunnskap om blant annet fiske og fiskeforhold som viktig grunnlag. Ved ulike former for reguleringstiltak innhentes lokal kunnskap som brukes som ett av flere grunnlag for beslutningene. I en rekke forskningsprosjekt benyttes også lokal kompetanse, både som informanter og prosjektdeltagere.

I lakseforskningen er lokal kunnskap én blant flere kilder til observasjoner/data og erfaringer som kan brukes som kunnskapsgrunnlag. I arbeidet med fastsettelse av gytebestandsmålene ble informasjon om vandringshindre/laksens utbredelse i vassdragene og i noen tilfeller ulike strekninger egnethet som laksehabitat innhentet fra lokale kontakter. I VRLs vurdering av oppnåelse av gytebestandsmålene samles det årlig informasjon om fiskeforhold i skjema som ofte fylles ut av lokale kontaktpersoner. I midtsesongevalueringene brukes lokalkunnskap om blant annet fiske og fiskeforhold som viktig grunnlag. Når ulike former for reguleringstiltak (som for eksempel fredningssoner) skal utformes, innhentes lokal kunnskap som brukes som grunnlag for tiltakene. I en rekke forskningsprosjekt benyttes også lokal kompetanse, både som informanter og prosjektdeltagere. Aktuelle eksempler er de forskningsrådsfinansierte prosjektene Kolarctic Salmon og fang-og-slipp-prosjektet SalCaRe.

6. Retningslinjer

Disse retningslinjene for regulering av fiske etter anadrome laksefisk vil bli lagt til grunn når Miljødirektoratet fastsetter de endelige fiskebestemmelsene. Det forventes at Fylkesmannen, lokal forvaltning (elveeierlag, forvaltningslag) og andre berørte parter bygger på disse når de kommer med forslag og innspill til reguleringer.

Beskatningsråd som er gitt av VRL skal legges til grunn for regulering av laksefisket. For laksebestander der det ikke foreligger beskatningsråd skal den beste tilgjengelige kunnskapen brukes som grunnlag for reguleringene. I forbindelse med at Miljødirektoratet fastsetter de endelige bestemmelsene kan sosioøkonomiske forhold og hensyn til samiske rettigheter også vektlegges. Dersom sosioøkonomiske vurderinger ligger til grunn for et annet fiskeregime enn beskatningsrådet tilsier, blir dette særskilt begrunnet. Fiskebestemmelsene vil gjelde fra 2021 til neste hovedregulering.

Fisketiden og fiskereglene forøvrig skal utformes slik at utilsiktet skjev beskatning (det vil si at visse deler av bestanden beskattes mer enn andre) unngås eller reduseres. Det skal iverksettes tiltak dersom man observerer eller har indikasjoner på tilstander som er klart unormale når det gjelder bestandens sammensetning og mangfold.

Bestander som er avgjørende for reguleringsregimet i sjøen skal ha minst like god beskyttelse i elv som i sjø.

6.1 Bestandsvise beskatningsråd

Basert på vurderinger av oppnåelse av gytebestandsmål og forvaltningsmål, utarbeider VRL bestandsvise beskatningsråd, og beskatningsråd for sjørørret på regionnivå. Til grunn for vurderingene og rådene ligger estimat av gytebestandsmåloppnåelse for laksebestandene i ca. 200 vassdrag, og resultatene fra 2019-klassifiseringen av sjørørretbestander.

Det må vises varsomhet når informasjon om bestanden er spesielt usikker, upålitelig eller utilstrekkelig, jf. føre var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9.

Fiske på bestander som ikke når forvaltningsmålet skal begrenses slik at bestanden kan bygge seg opp igjen. Reguleringene som innføres må gjenspeile avstanden mellom forvaltningsmålet og beregnet måloppnåelse, slik at tiltakene blir strengere jo større avstanden det er mellom forvaltningsmålet og måloppnåelsen.

Der laks fra nasjonale laksevassdrag med moderat eller dårlig bestandsstatus inngår i fiskeriene, vil dette vektlegges i fastsettelsen av fiskebestemmelser.

I forbindelse med nye føringer for reguleringene av fisket i sjøen utarbeider VRL en rapport som beskriver bestandsstatus og kunnskapsstatus hos laksebestander som inngår i fiskerier på regionnivå.

6.2 Områder med vassdrag infisert med *Gyrodactylus salaris*

I vassdrag infisert med lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*, er det ikke noe mål at gytebestandsmålet skal nås. I fiskereguleringsammenheng skilles det mellom perioden parasitten er til stede i vassdraget, perioden etter at vassdraget er kjemisk behandlet og til slutt når parasitten regnes for utryddet. Før behandling er målet å ha færrest mulig laks i vassdraget, og hovedregelen er at det tillates elvefiske og fiske i sjøen nær disse vassdragene. Ved regulering av fiske i sjø må det imidlertid tas hensyn til situasjonen til alle bestander, herunder sjørret/sjørøye, som blir beskattet. Fiske i infiserte vassdrag krever godkjenning fra Mattilsynet, og forutsetter at forsvarlige rutiner for desinfeksjon av utstyr skal være etablert. Dersom pålegg og rutiner ikke følges, skal det vurderes å stanse elvefisket. Etter behandling skal bestandene bygges opp igjen. Ved åpning for fiske etter friskmelding skal fiskebestemmelsene tilpasses slik at reetableringsperioden ikke tar unødige lang tid.

6.3 Fiskebestemmelser i elv

Fiskereguleringene gir bestemmelser om fisketider, hvor det skal åpnes for fiske samt eventuelt kvotebestemmelser. En forutsetning for at det åpnes for fiske er at fangst blir rapportert. En hjelpetabell som kan brukes av lokal forvaltning og Fylkesmannen i arbeidet med å fremme forslag til nye fiskebestemmelser i vassdrag, er vedlagt.

6.3.1 Fisketid

Fisketid skal benyttes som hovedvirkemiddel for å nå gytebestandsmålet. Den ytre rammen for fisketid i vassdrag er 1. juni t.o.m. 31. august. Det kan unntaksvis fastsettes en tidligere startdato eller senere sluttdato for sesongen hvis bestanden tåler det og det er foreslått av lokal forvaltning. Ytre ramme kan imidlertid bare fravikes dersom dette kan grunngis med spesielt tidlig eller sein oppvandring av laks i vassdraget. Det er også en forutsetning at fisket avsluttes før fisken endrer adferd i forkant av gytingen. Redusert fiskeinnsats, det vil si normalt kortere sesong, er virkemiddelet når det er behov for å redusere beskatningen i elver som ikke har tilfredsstillende lokal forvaltning.

6.3.2 Kvotebestemmelser

I vassdrag med tilfredsstillende organisering (2.4) kan døgnkvoter per fisker brukes som reguleringstiltak.

I vassdrag hvor lokal forvaltning har innført krav om fortløpende fangstrapportering i fiskesesongen fra fiskere og rettighetshavere⁵, kan det foreslås totalkvote for vassdraget og/eller sesongkvoter per fisker. Dersom det er tatt hensyn til kvoteregulering ved fastsetting av fisketid skal bestemmelsene tas inn i den offentlige fiskeforskriften. Det forutsettes da at

⁵ [Forskrift om oppgaveplikt og redskaper som er tillatt benyttet ved fiske etter anadrome laksefisk § 1, tredje ledd.](#)

kvotene settes slik at de får reell betydning for gytebestandens størrelse, jf. Laksefiskeboka og notat om effekt av døgnkvoter (NINA-notat, 9. november 2009).

Gjenutsetting av fisk kan brukes i kombinasjon med kvoter, ved rettet fiske mot en art og eventuelt rettet fiske mot kjønn og størrelsesgrupper. Ved rettet fiske må det vurderes om hensynet til den fisken det ikke skal fiskes etter kan ivaretas tilstrekkelig. Mattilsynet har retningslinjer for hvordan gjenutsetting av fisk bør praktiseres⁶. Der fiskereglene inneholder bestemmelser som forutsetter at fisk må settes tilbake, skal lokal forvaltning på kort varsel respondere dersom praksis ikke er eller vil være forenelig med retningslinjene for gjenutsetting av fisk, eksempelvis ved høye vanntemperaturer.

Før en eventuell videreføring av etablerte kvoteordninger som har hatt betydning for reguleringsregimet, skal det vurderes hvorvidt slike ordninger har blitt praktisert forsvarlig. I vassdrag der dette har fungert dårlig skal kvotereguleringen ikke videreføres, med mindre det iverksettes nye tiltak som gir grunn til å tro at forholdene forbedres. I vassdrag der kvoter ikke kan videreføres skal fiskeinnsatsen (normal sesong) reduseres. I vassdrag med kvoteordninger som har betydning for reguleringsregimet skal det legges opp til at reguleringene kan endres raskt dersom det er grunn til å tro at ordningen ikke følges opp forsvarlig (liten aksept/kontroll). Det skal også vurderes hvorvidt kvoter har hatt utilsiktet og uheldig effekt, for eksempel ved å dreie beskatning over på større fisk, eller om det er innført ordninger for å omgå effekten av kvoten. Vurdering av graden av selektivt fiske skal inkluderes i den vassdragsvise gjennomgangen, slik at enkeltvassdrag med en stor risiko for uheldig skjevhet i beskatningen kan identifiseres og råd om beskatning kan gis i henhold til dette.

6.3.3 Midtsesongevaluering med forhåndsavtalte tiltak

I tråd med NASCOs retningslinjer for forvaltning av laksefiskerier, skal lokal forvaltning kunne respondere raskt ved behov, og stenge fisket eller justere uttaket eller fiskeinnsats. Det skal utvikles forhåndsavtalte reguleringstiltak for situasjoner der midtveisevaluering tilsier at gytebestandsmål ikke nås.

Lokal forvaltning skal utarbeide en plan for forhåndsavtalte tiltak som legges til grunn for oppfølging av midtsesongevalueringen. Planen skal inneholde konkrete reguleringstiltak som iverksettes umiddelbart av lokal forvaltning ved behov. Dersom resultatet av midtsesongevalueringen antyder at gytebestandsmålet for laks ikke nås, skal beskatningen reduseres (50-90 % gytebestandsmåloppnåelse) eller opphøre (<50 % gytebestandsmåloppnåelse). Planen kan også omfatte tiltak for utvidelse av fiskesesongen eller justering av kvoter, som iverksettes dersom midtsesongevalueringen viser at gytebestandsmålet vil bli oppnådd med en margin som er fastsatt på forhånd.

I nasjonale laksevassdrag er det krav om at lokal forvaltning inngår avtale med Fylkesmannen om midtsesongevaluering med forhåndsavtalte tiltak. Det er også innført slike avtaler i mange andre laksevassdrag. Tilfredsstillende organiserte vassdrag med fortløpende

⁶ https://www.mattilsynet.no/fisk_og_akvakultur/fiskevelferd/fang_og_slipp/

fangstrapportering kan be om å bli omfattet av denne ordningen. Fylkesmannen vurderer om det er behov for at slike avtaler inngås, eventuelt oppheves. At det er inngått slik avtale skal framgå av forskriften.

Det er utarbeidet egne retningslinjer for forhåndsavtalte tiltak samt verktøy for midtsesongevalueringen⁷.

6.3.4 Sjørret og sjørøye

Det skal foretas egne vurderinger av fiskebestemmelser for sjørret og sjørøye. Selv om det faglige grunnlaget for å vurdere bestandene er svakere, stilles det tilsvarende krav som ved laksereguleringene. Der hvor det er mulig skal spørsmålet om det er nok gytefisk vurderes, selv om det ikke er beregnet et konkret gytebestandsmål.

Dersom kunnskapsgrunnlaget tilsier en god bestandstilstand for disse artene, kan det åpnes for fiske etter disse artene selv om det ikke åpnes for fiske etter laks. Der bestandssituasjonen for sjørret og/eller sjørøye er dårlig, men det er fisketid for laks, vil det være gjenutsettingspåbud for sjørret og/eller sjørøye. Fiskebestemmelsene skal tilpasses slik at sannsynligheten for bifangst blir redusert.

Det skal tas hensyn til at sjørøya er spesielt sårbar for beskatning på grunn av tendens til stimadferd i sjøen, svært konsentrert oppvandring og oppsamling i kulper i vassdrag.

6.3.5 Regulering ved mangelfullt kunnskapsgrunnlag

Der det er mangelfullt kunnskapsgrunnlag om bestandene av laks, sjørret og/eller sjørøye, skal det i utgangspunktet ikke åpnes for fiske. Dersom fiske fører til at forvaltningen får økt kunnskap om bestanden, kan det likevel åpnes for et svært begrenset fiske i vassdraget.

6.4 Fiskebestemmelser i sjø

Den ytre rammen for fisketid for faststående redskap i sjøen er 1. juni t.o.m. 4. august. Fiske med stang og håndsnøre skal i utgangspunktet være tillatt hele året, men skal ved behov begrenses i nærmere definerte områder. Fylkesmannen bes særlig vurdere om det er behov for slike begrensninger.

Reguleringer av fiske i sjøen skal bygge på en vurdering av alle bestander som inngår i fisket, og ikke bare bestander fra elvene som ligger innenfor samme geografiske område.

Føringene fra KLD om bruk av føre var-prinsippet i reguleringen av fiske etter laks med faststående redskap (vedlagte brev datert 17. desember 2019) sier at: *"mangelen på kunnskap om de konsekvenser sjølaksefisket kan ha for små og sårbare bestander og potensielle konsekvenser av overbeskatning av disse bestandene, gjør at det etter departementets syn må legges betydelig vekt på dette prinsippet ved den kommende revisjonen av*

⁷ NOTAT: Retningslinjer for forhåndsavtalte tiltak som skal iverksettes etter midtsesongevaluering av laksefisket, Direktoratet for naturforvaltning (2013)

laksereguleringene. Det betyr at det må tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på små og sårbare laksebestander ved beslutninger om å åpne for sjølaksefiske i de enkelte områdene."

Revisjonen av fiskereguleringene skal i sjøsamiske områder også vurderes opp mot artikkel 27 i den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter, og ILO konvensjon C169 artikler 6 og 15. Etter artikkel 15 har staten et ansvar for å beskytte urfolks rett til å bruke naturressursene i deres landområder, og å sikre at urfolk ikke nektes retten til å dyrke sin egen kultur. I høringen av forslag til fiskebestemmelser i sjøsamiske områder skal direktoratet omtale vurderingen av slike hensyn.

Departementet har bedt om at Miljødirektoratet vurderer å ikke åpne for sjølaksefiske i områder hvor samfunnet har brukt store ressurser på laksebestandene i form av bekjempelse av *G. salaris*. Dette gjelder i fjordområder og kyststrøk der laks fra slike bestander inngår i fangstene. Dette skal vare fram til bestandene har et høstbart overskudd.

6.4.1 Sjørørret og sjørøye

Der det innføres spesielle restriksjoner i elv skal det også innføres spesielle restriksjoner i sjøfisket i tilgrensende områder, som utsettingspåbud for sjørørret og sjørøye (stang og faststående redskap) og restriksjoner på fiske med stang og håndsnøre. I tillegg må Fylkesmannen vurdere om det skal gjøres innskjerping av reglene for alt fiske i munningsområder, samt innføres nedsenkingspåbud for alle maskevidder.

Det skal tas hensyn til at sjørøya er spesielt sårbar for beskatning på grunn av tendens til stimadferd i sjøen og svært konsentrert oppvandring.

6.4.2 Fiske etter rømt oppdrettsfisk (utvidet sesong)

I gjeldende fiskereguleringer er det bestemmelser om fiske etter rømt oppdrettsfisk med krokgarn, kilenot og settegarn i sjø. Praksisen har tidligere blitt vurdert av VRL⁸, som anbefaler at ordningen med utvidet fiskesesong for å fange rømt fisk avvikles. Deres vurdering er at ordningen gir lave fangster, og andelen oppdrettslaks i fangstene er ikke kjent. Fisket kan påvirke villfiskbestandene negativt ved at villaks som vandrer sent inn til elvene, sjørørret og støinger av laks og sjørørret som vandrer ut fra elvene etter gytingen, beskattes.

På bakgrunn av VRLs anbefaling og de nye føringene fra Klima- og miljødepartementet, vil Miljødirektoratet vurdere ordningen med utvidet fiskesesong.

7. Endringer i fiskebestemmelser utenom hovedregulering

Fiskebestemmelser fastsatt i forskrift kan kun endres gjennom ny forskrift eller ved forskriftsendring. Regulering av laksefisket er basert på en antagelse om at lakseinnsiget fra

⁸ [Status for norske laksebestander 2015. Rapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr. 8](#)

havet er tilnærmet lik perioden 2015 til 2018. Dette behøver ikke nødvendigvis å være tilfellet. Dersom innsiget skulle vise seg å bli vesentlig lavere enn antatt vil det være behov for forskriftsendringer. For begrunnelser for endring av forskrift, se [7.1](#).

Hvis lakseinnsiget t.o.m. uke 27 er ca. 50 % eller lavere i forhold til årlig gjennomsnittsfangst for de årene som ble lagt til grunn for gjeldende regulering, skal det etter prosedyrene vedtas ekstraordinære reguleringstiltak som begrenser fisket i sjø og elv i gjeldende sesong, se [7.2](#).

Det legges opp til at forskriftene om fiske etter anadrome laksefisk i sjø og vassdrag fortsatt skal inneholde en hjemmel for Miljødirektoratet til å gi dispensasjon fra fiskebestemmelsene i særlige tilfeller. Dette åpner for at det kan gis individuelle tillatelser til f.eks. enkeltstående arrangementer el., avgrenset i tid og rom. Dersom en dispensasjonssøknad i elv skal kunne innvilges, må vassdraget som hovedregel være tilfredsstillende organisert.

7.1 Nødvendige endringer av forskrift

I perioden mellom hovedreguleringene åpnes det kun for helt nødvendige endringer av fiskebestemmelsene. Som helt nødvendige endringer regnes:

- Behov for å redusere beskatningen grunnet vesentlig lavere innsig enn forutsatt ved innføring av gjeldende fiskebestemmelser.
- Behov for justeringer grunnet ny kunnskap om bestandssituasjonen som viser at gjeldende bestemmelser er fastsatt på feil grunnlag (feil i kunnskapsgrunnlaget).
- Det kan åpnes for fiske ved etablering/revitalisering av lokalt forvaltningsorgan der dette har vært fraværende/dårlig fungerende.
- Det kan åpnes/unnlates å åpnes for fiske i vassdrag/deler av vassdrag ved forbedret/manglende fangstrapportering.
- Det kan åpnes for fiske i vassdrag og tilgrensende sjøområder etter behandling mot lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*, når vassdraget har blitt friskmeldt av Mattilsynet/ Mattilsynet har godkjent fisket, og bestandssituasjonen og andre forhold tilsier at fisket kan åpnes.
- Det kan unnlates å åpnes for fiske dersom krav om at en forholdsmessig del av fisket forvaltes til fordel for allmenheten ikke er oppfylt der staten har bevilget vesentlige økonomiske midler til tiltak.

Nødvendige endringer av fiskebestemmelsene vil bli gjort ved endring av forskrift(er), etter høring. Eventuelle endringsforslag sendes fylkesmannen innen utgangen av november. Fylkesmannens innspill og vurderinger sendes til Miljødirektoratet innen utgangen av desember. Miljødirektoratet sender eventuelle forskriftsendringer på høring i januar/februar, og fastsetter eventuelle forskriftsendringer tidlig på våren.

Særlige vær- og oppvandringsforhold i reguleringsperioden vil ikke være en grunn til å endre forskriftene.

7.2 Tiltak i sesong ved avvikende lavt innsig av laks

Lakse- og innlandsfiskeloven § 11 gir Miljødirektoratet hjemmel til å bl.a. med øyeblikkelig virkning forlenge eller stoppe fisket når vannføring eller andre særlige forhold tilsier det, jf. delegeringsvedtak 27. november 1992 nr. 864.

For at Miljødirektoratet skal kunne respondere raskt og justere beskatningen ved avvikende lavt innsig av villaks, er det fastsatt forhåndsavtalte prosedyrer og tiltak⁹ som skal iverksettes slik at gytebestandsmål kan nås eller negative avvik blir minst mulig. Hvis lakseinnsiget t.o.m. uke 27 er ca. 50 % eller lavere i forhold til årlig gjennomsnittsfangst for de årene som ble lagt til grunn for gjeldende regulering, skal det etter prosedyrene vedtas ekstraordinære reguleringstiltak som begrenser fisket i sjø og elv. Målsetningen med forhåndsbestemte prosedyrer og tiltak er at forvaltningen ved behov skal kunne justere beskatningen både i sjø- og elvefisket, og å gi berørte parter i sjø og elv bedre forutsigbarhet.

Ordnings med forhåndsbestemte prosedyrer og tiltak ved ekstraordinære situasjoner som gjelder større regioner kommer i tillegg til systemet med midtsesongevaluering i elvene. Midtsesongevalueringen er et hjelpemiddel for rettighetshavere, slik at de selv kan vurdere hvilke tiltak som skal settes i verk i den enkelte elv.

⁹ Notat: Forhåndsavtalte prosedyrer og tiltak ved ekstraordinære situasjoner i innsig av villaks, Miljødirektoratet (2014)

8. Vedlegg

8.1 Ny hovedrevisjon av fiskereguleringene – føringer fra departementet

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Deres ref

Vår ref
19/3942-

Dato
17. desember 2019

Ny hovedrevisjon av fiskereguleringene – føringer fra departementet

I den kommende prosessen med revisjonen av fiskereguleringene, ber Klima- og miljødepartementet Miljødirektoratet vurdere å ikke åpne for sjølaksefiske i inntil fem år av gangen i de områder direktoratet finner dette nødvendig av hensyn til alle laksebestandene. I denne vurderingen skal føre-var-prinsippet tillegges betydelig vekt. I sjøsamiske områder bes det om en bredere vurdering hvor det også legges vekt på hensynene i ILO-konvensjon C169 og den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter. Departementet ber om å få oversendt forslaget til nye reguleringer etter høringsrunden.

Miljødirektoratet skal i 2020 gjennomføre en ny hovedrevisjon av reguleringene av fisket etter anadrome laksefisk i elv og sjø. Denne revisjonen danner grunnlaget for nye fiskeregler som skal tre i kraft før fiskesesongen 2021. I forbindelse med den forestående revisjonsprosessen, ønsker Klima- og miljødepartementet å komme med noen retningsgivende føringer.

Norsk villaksforvaltning er basert på internasjonale forvaltningsprinsipper utarbeidet av den nord-atlantiske villaksorganisasjonen (NASCO) og på St.prp.nr. 32 (2006–2007) om vern av villaksen mv. Målet er å bevare og gjenoppbygge laksebestander av en størrelse og sammensetning som sikrer mangfold innen arten og utnytter dens produksjonsmuligheter, jf. Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet. Vi har totalt rundt 450 genetisk ulike villaksbestander. Målet er å ta vare på dette mangfoldet. Kun én av fem bestander har god nok tilstand etter kvalitetsnormen for villaks. Vitenskapelig råd for lakseforvaltning vurderer at over 65 % av bestandene har moderat eller høy fare for forverring av bestandssituasjonen.

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kid.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kid.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling

Saksbehandler
Julie Gjørtz
Howden

Hovedprinsippet i laksefiskforvaltningen er at laksefisk bare kan høstes når det er gitt tillatelse til slik høsting, jf. naturmangfoldloven (nml.) § 15 første ledd. Høsting kan bare tillates når "best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstverdig overskudd", jf. nml. § 16 tredje ledd. I gjeldende forskrift om fisketider for fiske etter anadrome laksefisk i sjøen (FOR-2012-05-10-431), åpnes det for fiske med faststående redskap i mange områder, men lovlig fisketid er begrenset. Likevel blir en relativt stor andel av de samlede laksefangstene fortsatt tatt i dette fisket. Det finnes i dag rundt 900 sjølaksefiskere langs kysten. Rundt halvparten av disse fisker i sjøsamiske områder i Troms og Finnmark.

Sjølaksefisket er som regel et fiske på blandede bestander. Når det fiskes på flere bestander i samme område, er det fare for at små eller sårbare bestander kan bli overbeskattet. Ved et slikt fiske må det spesielt tas hensyn til de svakeste bestandene som inngår i fangstene. Av de rundt 450 norske laksebestandene, har vi god kunnskap om beskatningen av rundt 200. Disse er for det meste store bestander som til sammen utgjør størstedelen av lakseproduksjonen. For de fleste av disse bestandene utgjør ikke overfiske noen trussel. For de resterende bestandene har vi liten eller ingen kunnskap om hvor og hvor mye de beskattes i sjølaksefisket. Sannsynligheten for overbeskatning av små eller svake bestander er ikke nødvendigvis stor, men konsekvensen for den enkelte bestand kan være svært alvorlig. Samlet sett er det dermed en viss risiko for overbeskatning som i verste fall kan true små eller sårbare laksebestander.

Når det treffes en beslutning "uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå vesentlig skade på naturmangfoldet", jf. føre-var-prinsippet i nml. § 9. Føre-var-prinsippet tilsier videre at mangel på kunnskap ikke skal "brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak" dersom det foreligger en "risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet". Mangelen på kunnskap om de konsekvenser sjølaksefisket kan ha for små og sårbare bestander og potensielle konsekvenser av overbeskatning av disse bestandene, gjør at det etter departementets syn må legges betydelig vekt på dette prinsippet ved den kommende revisjonen av laksereguleringene. Det betyr at det må tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på små og sårbare laksebestander ved beslutninger om å åpne for sjølaksefiske i de enkelte områdene.

På bakgrunn av dette ber departementet om at Miljødirektoratet, i sin forestående revisjon av fiskereguleringene, vurderer å ikke åpne for sjølaksefiske i inntil fem år av gangen når direktoratet finner det nødvendig av hensyn til alle laksebestander i området og med vekt på føre-var-prinsippet.

I tillegg ber departementet om at Miljødirektoratet vurderer å ikke åpne for sjølaksefiske i områder hvor samfunnet har brukt store ressurser på laksebestandene i form av kalking og gyrobekjempelse. I forsurede vassdrag er kontinuerlig kalking ofte en forutsetning for tilstedeværelse av laks. En eventuell god bestandsstatus kan her tilskrives pågående kalking. I områder hvor det vil bli eller har blitt gjennomført bekjempelse av *G. salaris* er det i dag normalt stengt for fiske i vassdrag og nærliggende fjordområder fram til friskmelding.

Departementet ber direktoratet vurdere å ikke åpne for fiske i ytre fjordområder og eventuelt kyststrøk der laks fra slike bestander inngår i fangstene, slik at reetableringen av laksebestandene kan skje så raskt som mulig. Dette skal være fram til bestandene har et høstbart overskudd.

Revisjonen av fiskereguleringene må i sjøsamiske områder også vurderes opp mot Norges internasjonale forpliktelser. Norge har ratifisert FNs konvensjon om urfolk og stammefolk i selvstendige stater (ILO-konvensjon nr. 169). Konvensjonens artikkel 15 fastslår at vedkommende folks rett til naturressurser i deres landområder skal sikres spesielt, og at slike rettigheter omfatter disse folks rett til å delta i bruk, styring og bevaring av disse ressursene. Artikkel 23 sier at håndverk, bygde- og lokalbasert virksomhet, naturalhusholdning og tradisjonell virksomhet for vedkommende folk, som jakt, fiske, fangst og sanking skal anerkjennes som viktige faktorer for å opprettholde deres kultur, økonomiske selvberging og utvikling. Når det er aktuelt, skal regjeringene sikre at slik virksomhet blir styrket og fremmet, med deltakelse av disse folk. Det vises også til internasjonal konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27. I høringen av forslag til revisjon av fiskereglene bes direktoratet omtale at slike hensyn er vurdert opp mot bestandshensyn i sjøsamiske områder, i tråd med nml. § 14 annet ledd og lakse- og innlandsfiskloven § 3.

Departementet vil også vise til at NASCO-statene, gjennom vedtakelsen av NASCOs retningslinjer for forvaltning av laksefiskerier, har blitt enig om at man skal ha som mål å beskytte de svakeste bestandene som inngår i et fiske. Det internasjonale havforskningsrådet (ICES) anbefaler at det bare skal tillates fiske på blandede bestander der alle bestander som inngår i fangsten er tallrike nok til at de kan utnytte produksjonskapasiteten i sitt vassdrag.

Revisjonen av fiskereguleringene skal videre følge prinsippet om at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet, så langt det er rimelig, skal bygge på vitenskapelig kunnskap om bl.a. arters bestandssituasjon, jf. nml. § 8. Den vitenskapelige begrunnelsen for forslag til nye reguleringer skal utdypes i det høringsnotat som Miljødirektoratet utformer. Departementet ber om å få oversendt forslaget til nye reguleringer etter høringsrunden.

Med hilsen

Lindis Nerbø (e.f.)
avdelingsdirektør

Julie Gjørtz Howden
rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

8.2 Framdriftsplan

Oppgave	2019		2020	
	1.halvår (uke)	2.halvår (uke)	1.halvår (uke)	2.halvår (uke)
Retningslinjer sendes til Sametinget (for behandling i Sametingsrådet) og Rusland.		51		
Vitenskapsrådet rapporterer: råd om beskatning i for fiske i vassdrag.		52		
Fremdriftsplan og Miljødirektoratets forslag til retningslinjer sendes berørte interesser.			2	
Møte om retningslinjene og fremdriftsplan med berørte aktører på nasjonalt nivå.			5 (31.jan)	
Reviderte retningslinjer ferdig.			6	
Lokale og regionale prosesser i regi av fylkesmennene.			7-14	
Fylkesmannens forslag til reguleringer av fiske i vassdrag foreligger.			14	
VRL rapporterer grunnlaget for regulering av fisket i sjø.			14	
Miljødirektoratet utarbeider forslag til reguleringer av fiske i elv og sjø.			20	
Sametinget gis anledning til å gi innspill på utkast til høringsforslag (behandles i Sametingsrådet).			22	
VRL rapporterer bestandstilstand 2020.			24	
Miljødirektoratets forslag til regulering sendes på høring vedlagt Sametingets merknader.			24	
Høringsfrist- regulering sjø og elv.				36
Fylkesmannen oversender oppsummering av høring og forslag.				41
Foreløpig fangstanalyse 2020 foreligger.				42
Møte med berørte aktører på nasjonalt nivå (forslag til regulering og oppsummering av høring).				44
Miljødirektoratets endelige forslag til regulering sjø og elv oversendes KLD.				46
Hvis endringer i Nord-Troms og Finnmark: Konsultasjon med Sametinget om innstilling til regulering ¹⁰ .				47-50
Vedtatt fattes.				52

¹⁰ Jf. konsultasjonsavtalen av 2005

8.3 Hjelpetabell for å fremme forslag til nye fiskebestemmelser i vassdrag

Skjematisk fremstilling av hvem som kan foreslå hva, for å gi oversikt over ansvar og muligheter.

Er vassdraget tilfredsstillende organisert?	Blir forvaltningsmålet nådd i vassdraget?	Er det fra lokalt hold ønsket endring?	Er endringsforslag innenfor retningslinjene?	Hva er Fylkesmannens videre oppgave?
Ja	Nei	→		FM foreslår endring av gjeldende bestemmelser
	Ja	Nei		
	Nei	Ja (fisketid og kvoter kan brukes)	Ja	
	Nei	Ja (fisketid og kvoter kan brukes)	Nei	FM foreslår justering av forslaget
	Ja	Ja	Ja	
	Ja	Ja	Nei	FM foreslår justering av forslaget
Nei	Nei	→		FM foreslår endring av gjeldende bestemmelser
	Ja	→		FM foreslår endring av gjeldende bestemmelser
	Nei	Ja (kun fisketid)	Ja	
	Nei	Ja (kun fisketid)	Nei	FM foreslår endring av gjeldende bestemmelser

8.4 Forvaltningsregioner

Inndeling i forvaltningsregioner for fiske etter laks i sjøen. Detaljering med fjordsystem i påfølgende tabell.

Forvaltningsregioner og fjordsystemer beskrevet med henvisning til kommuner (per 2019).
Deling av kommuner mellom en ytre del (kyst) og en indre del (fjord).

Østlandet

Kommunene fra og med Telemark til og med Østfold.

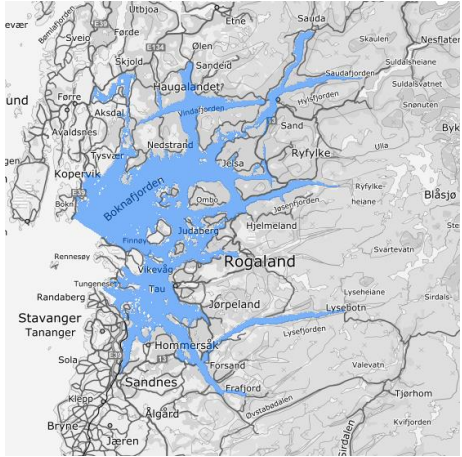
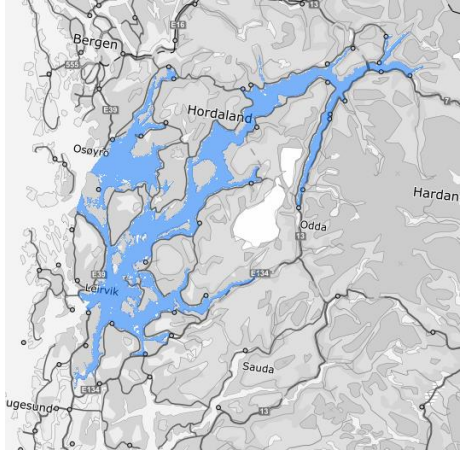
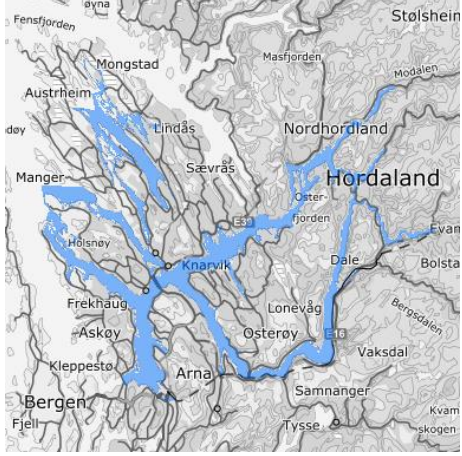
Agderkysten

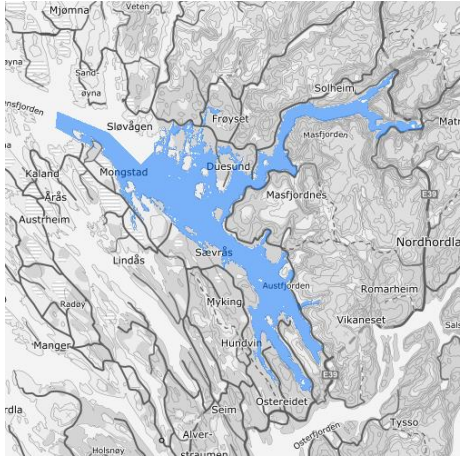
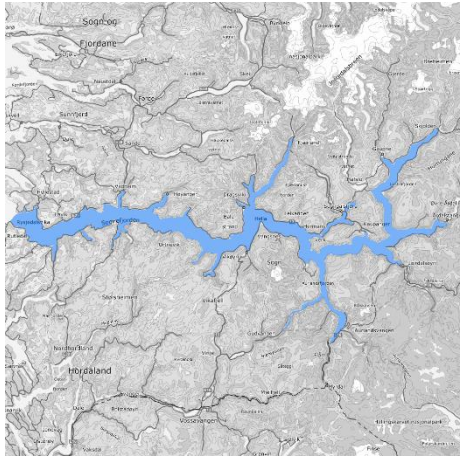

Kommunene i Vest-Agder og Aust-Agder

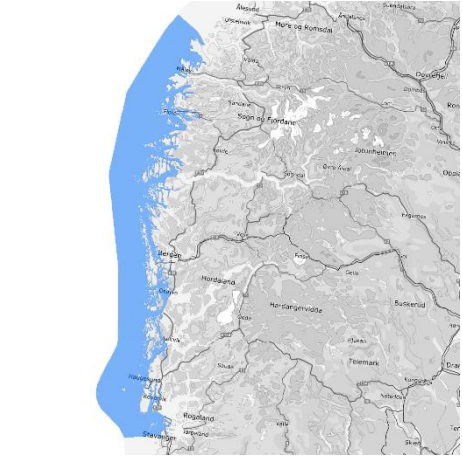

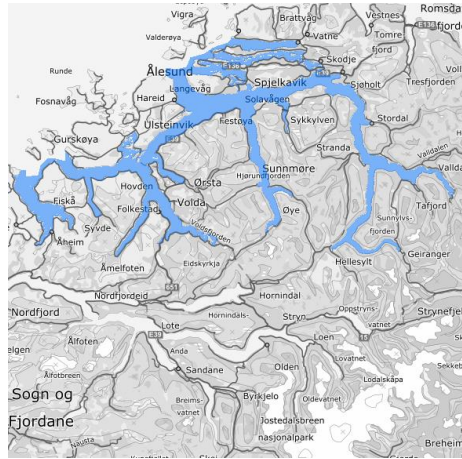
Jæren

Sola, Klepp, Hå, Eigersund, Sokndal, Stavanger
(Hafrsfjord innenfor Hafrsfjordbrua)

	<p>Indre Rogaland</p> <p>Bokn (øst for E39), Tysvær (øst for E39, unntatt Førlandsfjorden), Vindafjord (unntatt fjordområdene nord for E134), Sauda, Suldal, Finnøy, Hjelmeland, Strand, Rennesøy (øst for E39), Forsand, Gjesdal, Sandnes, Stavanger (unntatt Hafrsfjord innenfor Hafrsfjordbrua)</p>
	<p>Indre Hordaland - Hardangerfjorden</p> <p>Os (øst for Halhjem, fergeleiet), Samnanger, Fusa, Kvam, Granvin, Ulvik, Eidfjord, Ullensvang, Odda, Jondal, Kvinnherad, Etne, Tysnes (øst for Rommelines fyr og øst for Svarvhella), Fitjar (øst for Stokksneset), Stord (øst for E39), Sveio (øst for E39), Vindafjord (fjordområdene nord for E134)</p>
	<p>Indre Hordaland - Fjordsystemet rundt og utenfor Osterøy</p> <p>Lindås (Lurefjorden), Modalen, Radøy (øst for fv565 ved Straume og sør for Mangersneset), Meland, Askøy (øst for Askøybrua og Herdlefjorden innenfor fv 223 og Urneset), Osterøy, Vaksdal, Voss, Bergen (øst for Askøybrua)</p>

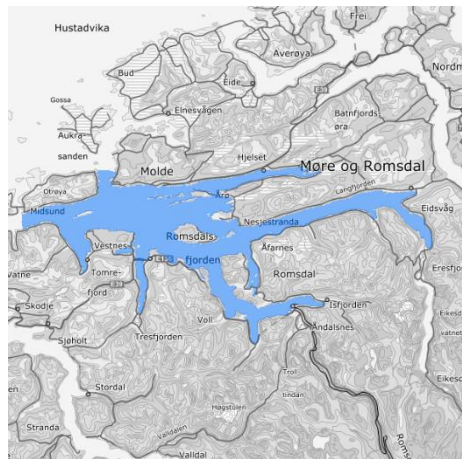
	<p>Indre Hordaland - Austfjorden</p> <p>Masfjorden, Lindås (Austfjorden)</p>
	<p>Sognefjorden</p> <p>Hyllestad (innenfor Larsneset), Høyanger, Balestrand, Leikanger, Sogndal, Luster, Årdal, Lærdal, Aurland, Vik, Gulen (øst for Rutledal fergekai)</p>
	<p>Indre del av Fjordane - Dalsfjorden</p> <p>Askvoll (Dalsfjorden øst for Vårdalsneset), Gaular, Fjaler (Dalsfjorden øst for Kysneset)</p>

	<p>Indre del av Fjordane - Førdefjorden</p> <p>Naustdal, Førde, Askvoll (Førdefjorden øst for Flokenes, Matvikeneset)</p>
	<p>Indre del av Fjordane - Nordfjord</p> <p>Vågsøy (innenfor Husevågøya (linje fra Kariskjeret via Vågeneset til Svora), Eid, Stryn, Gloppen, Bremanger (øst for Svora og innenfor Hennøy (linje fra Klubben til Hennøya))</p>
	<p>Kysten fra Stad til Stavanger</p> <p>Sogn og Fjordane, Hordaland og Rogaland nord for Stavanger, unntatt fjordsystemene</p>

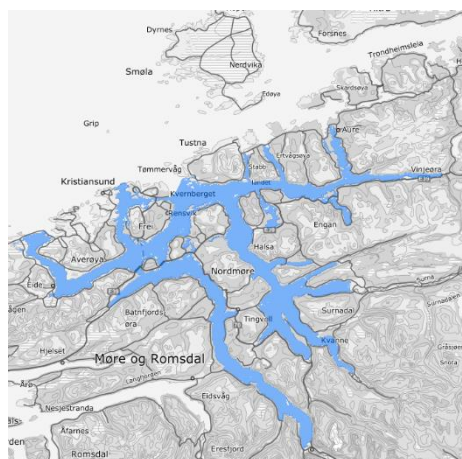
Fjordene i Møre og Romsdal - Sunnmørsfjordene

Haram (Grytafjorden øst for Straumsneset), Skodje, Ørskog, Stordal, Norddal, Stranda, Sykkylven, Ålesund, Sula, Ørsta, Hareid, Ulstein (innenfor brua på RV 61), Herøy (innenfor brua på RV 61), Volda, Sande (Rovdefjorden øst for Nupen), Vanylven, Selje (Vanylvsfjorden innenfor Revjehornet (sør for Rivjesundholmane))

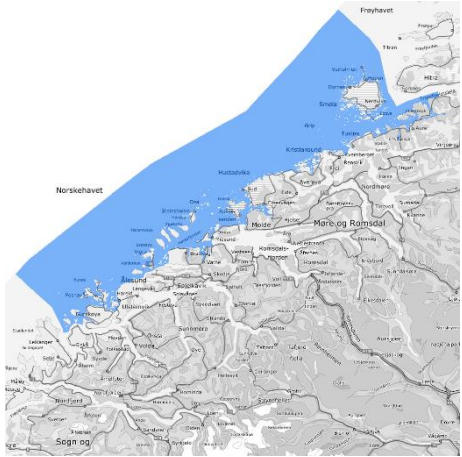
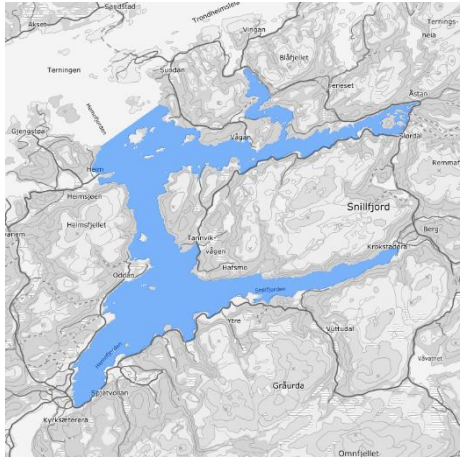
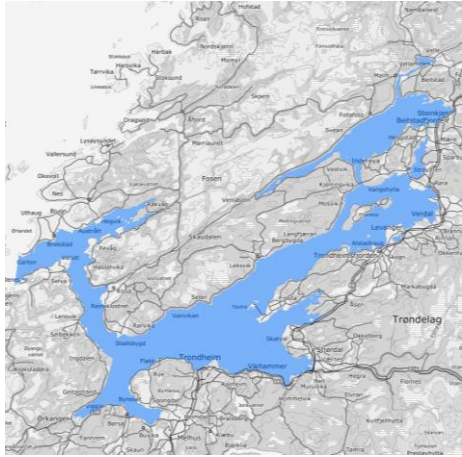
Fjordene i Møre og Romsdal - Romsdalsfjorden

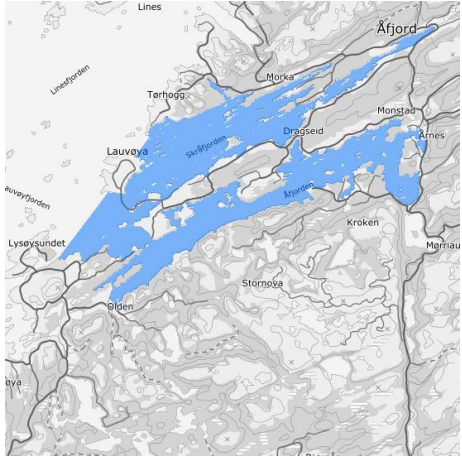
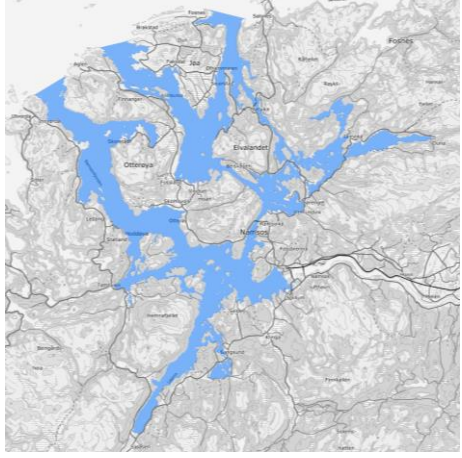

Molde, Nesset (Eresfjorden, Langfjorden), Rauma, Midsund (innsida av Otrøy (sør for Sundbø og øst for Åmes)), Vestnes

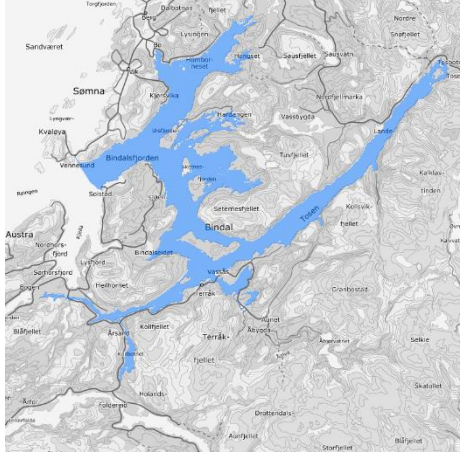

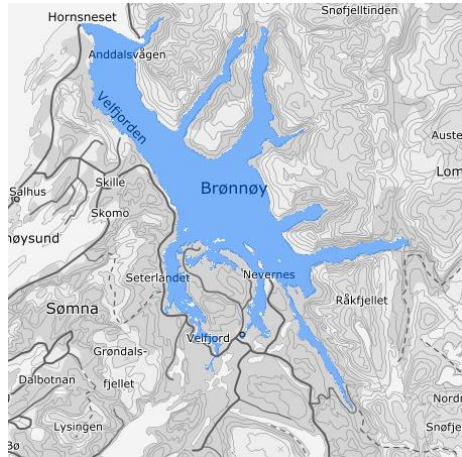
Fjordene i Møre og Romsdal - Nordmørsfjordene

Hemne (Vinjefjorden), Aure (innenfor RV 680, unntatt Årvågsfjorden), Halså, Sunndal, Tingvoll, Kristiansund (innenfor RV 64, RV 70 og RV 680), Sunndal, Nesset (Tingvollfjorden), Gjemnes, Averøy (innenfor RV 64), Eide (innenfor Atlanterhavsveien)

	<p>Kysten av Møre og Romsdal</p> <p>Møre og Romsdal unntatt fjordsystemene</p>
	<p>Fjordstrøk i Trøndelag - Hemnefjorden</p> <p>Snillfjord (Hemnefjorden innenfor Ormneset) og Hemne (Hemnefjorden innenfor Oterneset)</p>
	<p>Fjordstrøk i Trøndelag - Trondheimsfjorden</p> <p>Bjugn (i Stjørmfjorden), Ørland (innenfor vestre punkt på Garten), Rissa, Leksvik, Mosvik, Verran, Steinkjer, Inderøy, Verdal, Levanger, Frosta, Stjørdal, Malvik, Trondheim, Melhus, Skaun, Orkdal, Agdenes (innenfor ytterste nes ved Tindvika)</p>

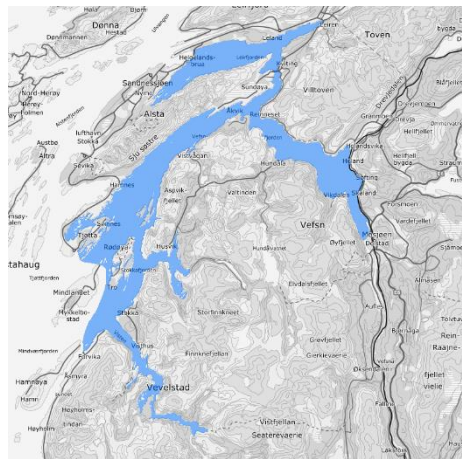
	<p>Fjordstrøk i Trøndelag - Åfjord</p> <p>Åfjord (innenfor ei linje fra Tårnes til Langstrandodden), Bjugn (Åfjorden innefor ei linje fra Landhaugholmen til Trettvikhammaren)</p>
	<p>Fjordstrøk i Trøndelag - Namsfjorden</p> <p>Fosnes (Raudsunda innenfor Hovsodden til Islandingen og Gyltfjorden innenfor ei linje fra Nordhola og til Galtnesodden), Namsos (Namsfjorden innenfor ei linje fra Bjørvika til Utvorda og Raudsunda innenfor ei linje fra Islandingen til Hovsodden), Namdalseid, Flatanger (innenfor innenfor ei linje fra Utvorda til Bjørvika)</p>
	<p>Fjordstrøk i Trøndelag - Foldafjorden</p> <p>Nærøy (Foldafjorden innenfor en linje fra Abelsvær til Islandingen), Høylandet, Fosnes (Foldafjorden innenfor en linje fra Abelsvær til Islandingen, samt nord for en linje Nordhola og til Galtneset)</p>

	<p>Fjordstrøk i Trøndelag - Sørsalten</p> <p>Nærøy (Sørsalten innenfor fv 7126 og innenfor Remmastrauman)</p>
	<p>Kysten av Trøndelag</p> <p>Trøndelag unntatt fjordsystemene</p>
	<p>Indre Helgeland - Bindalsfjorden</p> <p>Sømna (Bindalsfjorden øst for Kystriksveien), Bindal (øst for Kystriksveien), Brønnøy (Tosen og Ursfjorden), Nærøy (Kollbotnet og Simlebotn)</p>

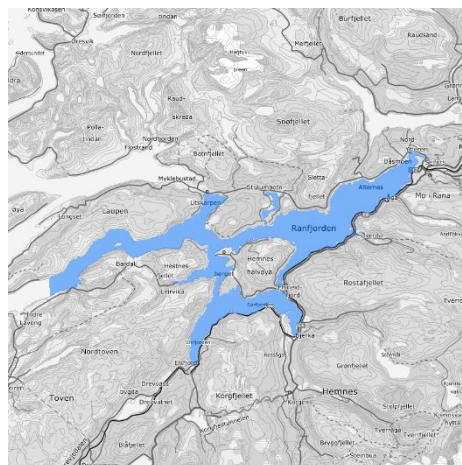
Indre Helgeland - Velfjorden

Velstad (Velfjorden øst for Kystriksveien), Brønnøy (øst for Kystriksveien)

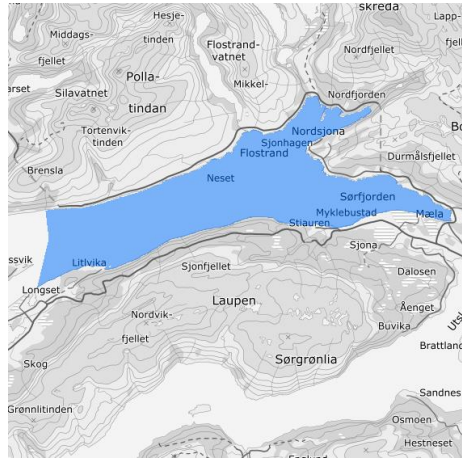
Indre Helgeland - Vefsnfjorden og nabofjorder

Leirfjord (innenfor Helgelandsbrua), Vefsn (Vefsnfjorden), Alstahaug (øst for Kystriksveien), Velstad (Mindværffjorden øst for Kystriksveien)

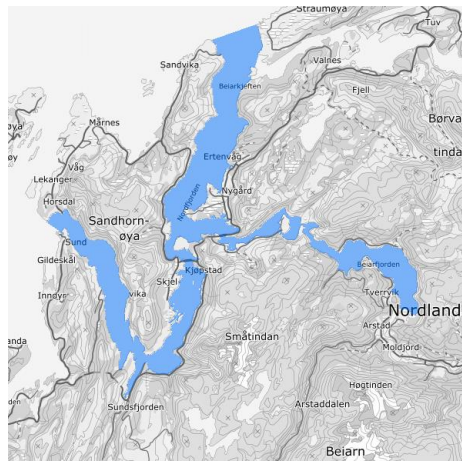
Indre Helgeland - Ranafjorden

Rana (Ranafjorden), Hemnes, Vefsn (Elsfjorden), Leirfjord (Ranfjorden øst for Skjærvold), Nesna (øst for Hammarøysanden)

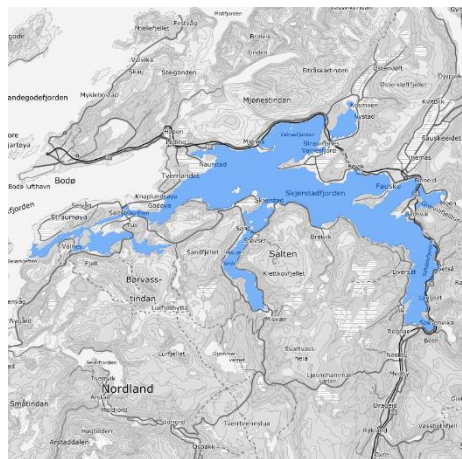
Indre Helgeland - Sjøna

Rana (Sjøna), Nesna (innenfor Skarberget)

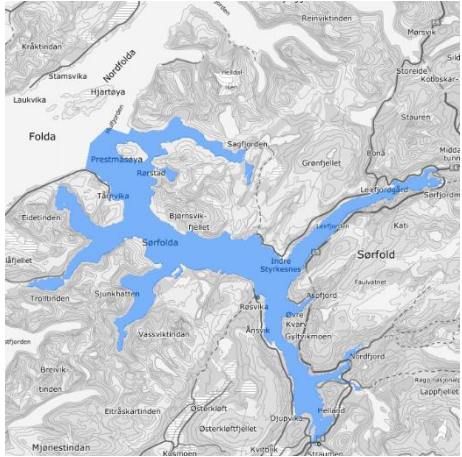
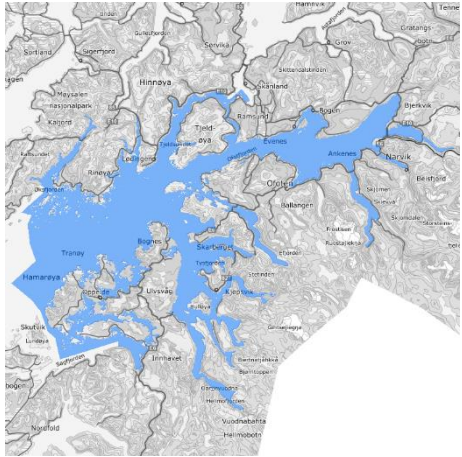
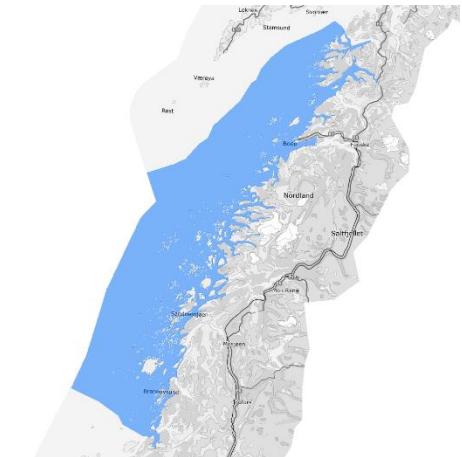
Ofoten og Indre Salten - Beiarfjorden

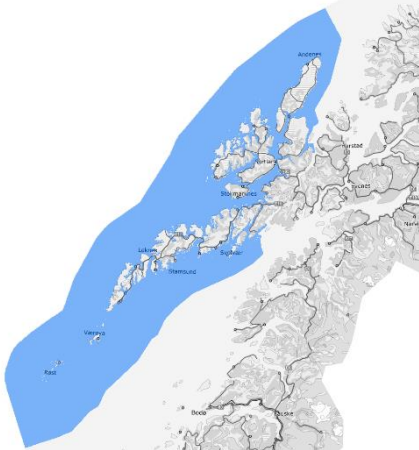
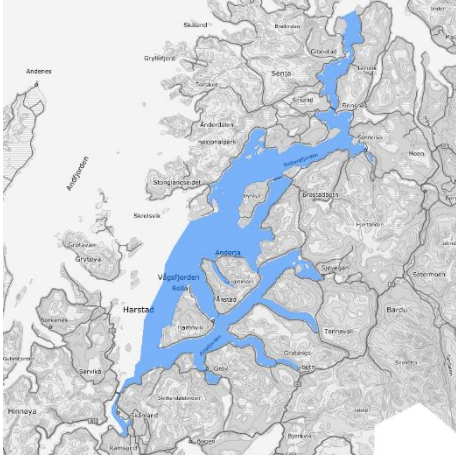
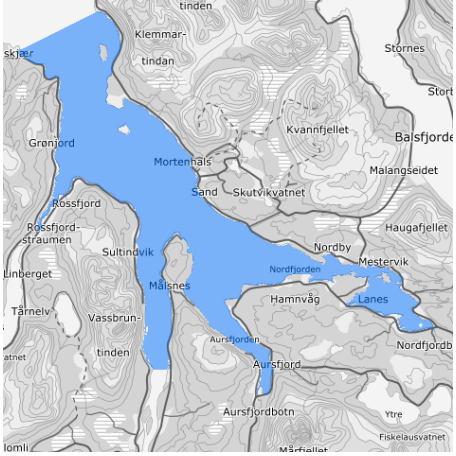
Gildeskål (Morsdalsfjorden innenfor Moskeneset og Beiarfjorden innenfor Skåmesodden), Beiarfjorden (Beiarfjorden innenfor Rotodden og vest for en linje fra Ersvikhammaren til Leirvika)

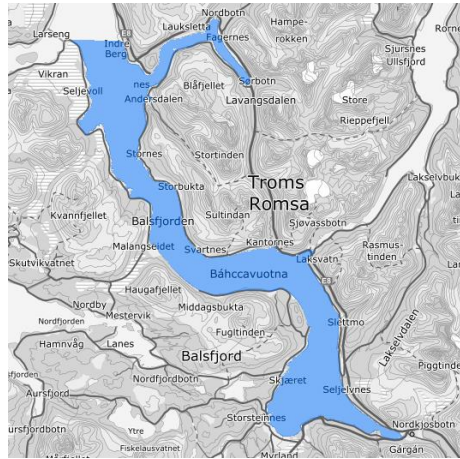

Ofoten og Indre Salten - Skjerstadfjorden

Bodø (innenfor Saltstraumen og øst for Beiarfjorden), Fauske, Saltdal

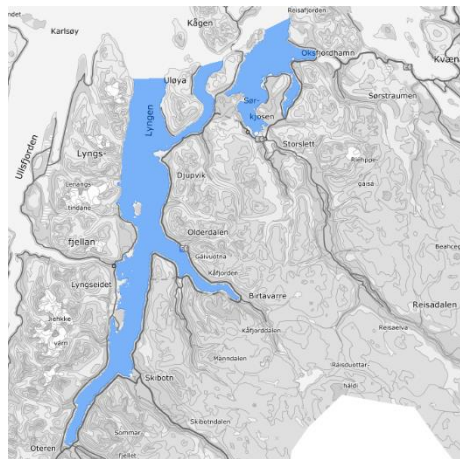
	<p>Ofoten og Indre Salten - Sørfolda</p> <p>Sørfold (Sørfolda), Bodø (Sørfolda innenfor Kantsteinvika)</p>
	<p>Ofoten og Indre Salten - Vestfjorden/Ofotfjorden</p> <p>Lødingen, Tjeldsund, Evenes, Narvik, Ballangen, Tysfjord, Hamarøy</p>
	<p>Nordlandskysten sør for Vestfjorden</p> <p>Nordland sør for Vestfjorden unntatt fjordsystemene</p>

	<p>Lofoten og Vesterålen</p> <p>Andøy, Øksnes, Sortland, Bø, Hadsel, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst</p>
	<p>Fjordstrøkene i Troms - Astafjorden/Salangen</p> <p>Lenvik (Gisundet, sør for ei linje fra Ytre Årnes til Rødbergodden), Sørreisa, Tranøy (innsida av Senja, øst for Ytre Skålviknes), Dyrøy, Salangen, Ibestad, Lavangen, Gratangen, Skånland</p>
	<p>Fjordstrøkene i Troms - Malangen/Målselv</p> <p>Balsfjord (Nordfjorden innenfor Søre Ansnæs), Lenvik (Malangen innenfor Tennskjer), Målselv</p>

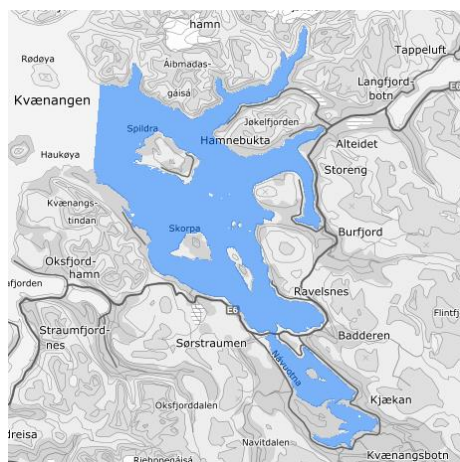
Fjordstrøkene i Troms - Balsfjord

Balsfjord (Balsfjorden), Tromsø (innenfor en linje fra Balsnesodden til Bergneset)

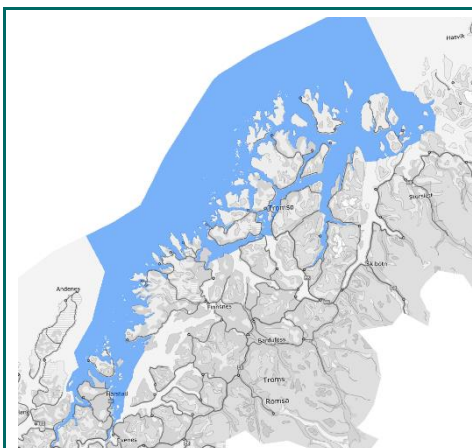
Fjordstrøkene i Troms - Lyngen/Reisafjorden

Nordreisa (Reisafjorden innenfor en linje fra Forradalsneset til Avløysinga og Rotsundet innenfor en linje fra Moldforneset og Klauvnesodden) , Kåfjord, Lyngen (Lyngenfjorden sør for Tromma), Storfjord

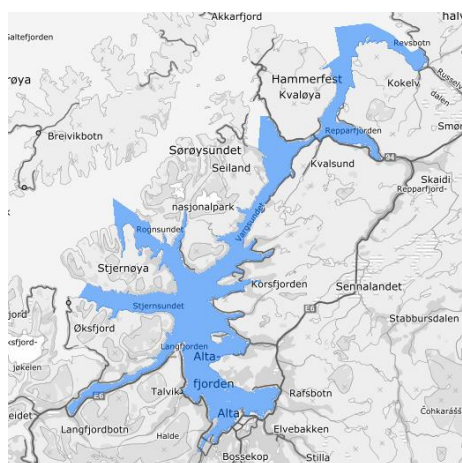
Fjordstrøkene i Troms - Kvæningen

Kvæningen (innenfor en linje mellom Reinnes og Spitnes)

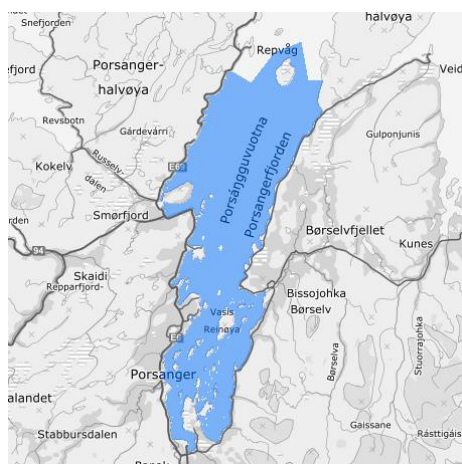
Kysten av Troms

Troms unntatt fjordsystemene

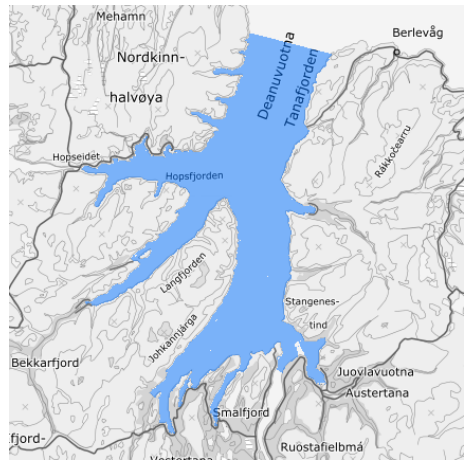
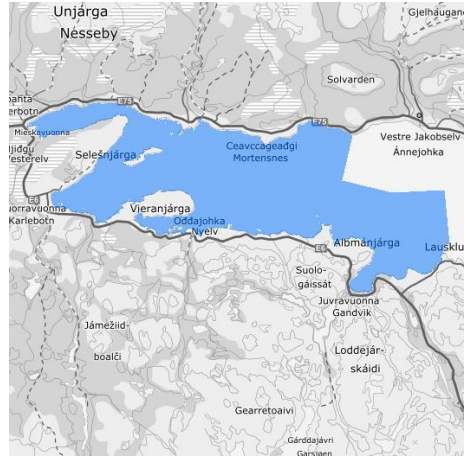
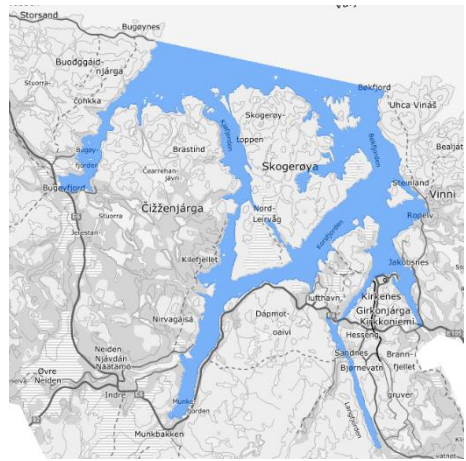
Fjordene i Vest-Finmark

Kvalsund og Alta

Porsangerfjorden

Porsanger

	<p>Tanafjorden</p> <p>Berlevåg (innenfor Tanahorn), Tana, Gamvik (innenfor Staurabergan)</p>
	<p>Indre Varangerfjord - Karlebotn med hele Nesseby kommune</p> <p>Nesseby</p>
	<p>Indre Varangerfjord - Kjøfjord/Bøkfjord</p> <p>Sør-Varanger (innenfor en linje mellom Bugøynes og Bøkfjord fyr)</p>

9. Relevant litteratur

[St.prp. 32 \(2006-2007\) Om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder](#)

[Tilråddinger fra Det internasjonale havforskningsråd \(ICES\)](#)

[Konvensjonen om bevaring av laks i det nordlige Atlanterhav](#)

[NASCOS retningslinjer om regulering av fiske](#)

[Rapporter fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning](#)

[SSB 08991: Elvefiske etter laks, sjørret sjørøye](#)

[SSB 11577: Sjøfiske etter laks, sjøaure og sjørøye](#)

[Laksefiskeboka \(NINA-temahefte 20\)](#)

[Gytebestandsmål for laksebestander i Norge, NINA-rapport 226, 2007](#)

Miljødirektoratet

Telefon: 03400/73 58 05 00 | **Faks:** 73 58 05 01

E-post: post@miljodir.no

Nett: www.miljodirektoratet.no

Post: Postboks 5672 Torgarden, 7485 Trondheim

Besøksadresse Trondheim: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Besøksadresse Oslo: Grensesvingen 7, 0661 Oslo

Miljødirektoratet jobber for et rent og rikt miljø. Våre hovedoppgaver er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.

Vi er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet og har mer enn 700 ansatte ved våre to kontorer i Trondheim og Oslo, og ved Statens naturoppsyn (SNO) sine mer enn 60 lokalkontor.

Vi gjennomfører og gir råd om utvikling av klima- og miljøpolitikken. Vi er faglig uavhengig. Det innebærer at vi opptre selvstendig i enkeltsaker vi avgjør, når vi formidler kunnskap eller gir råd. Samtidig er vi underlagt politisk styring.

Våre viktigste funksjoner er at vi skaffer og formidler miljøinformasjon, utøver og iverksetter forvaltningsmyndighet, styrer og veileder regionalt og kommunalt nivå, gir faglige råd og deltar i internasjonalt miljøarbeid.